

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Andra Kammaren N:o 14.

Onsdagen den 2 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 nästförflutne februari.

§ 2.

Efter föredragning af herr *Nils Svenssons* i Olseröd i gårdagens sammanträde bordlagda motion, n:o 179, hänvisades densamma till konstitutionsutskottet.

§ 3.

Föredrogos och behandlades för andra gången:
lagutskottets utlåtanden n:is 14, 15, 16 och 17; samt
Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6.

§ 4.

Till behandling förekom bevillningsutskottets betänkande n:o 2. angående vissa delar af tullbevillningen.

*Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.*

I proposition n:o 8 af den 13 nästlidne januari hade Kongl. Maj:t, under åberopande af bilagdt protokoll öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen, att de enligt tulltaxan af den 16 oktober 1891 bestämda tullsatser för spannmål, omalen, råg och hvete, samt malen, mjöl, alla slag, för tiden till innevarande års slut måtte nedsättas, för spannmål, omalen, råg och hvete till 50 öre per 100 kilogram och för spannmål, malen, mjöl, alla slag, till 1 krona 40 öre pr 100 kilogram; att beloppet af den tullrestitution, som jemlikt § 9 mom. 1 tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, för nyssnämnda tid måtte nedsättas till 1,3 öre per kilogram; samt att den förändrade tullsatsen å mjöl äfvensom nedsättningen i tullrestitutionen för bröd finge tillämpas från det att två månader förflutit, sedan den nedsatta tullsatsen å omalen råg och hvete träd i kraft.

Kongl. Maj:t hade likaledes samma dag, den 13 januari, i afgifven proposition n:o 9 — jemte det till Riksdagens

Andra Kammarens Protokoll 1892. N:o 14.

Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.
(Forts.)

kännedom öfverlemnats det betänkande med förslag till tulltaxa, som den 24 februari nästlidet år afgifvits af de under den 18 juni 1888 dertill i nåder förordnade komiterade, äfvensom kommerskollegii och generaltullstyrelsens deröfver afgifna gemensamma underdåniga utlåtande -- med åberopande af bifogadt protokoll öfver finansärenden för förstnämnde dag, föreslagit Riksdagen att antaga ett vid samma kongl. proposition fogadt förslag till tulltaxa, hvilket förslag i hufvudsakliga delar öfverensstämde med det af komiterade upprättade.

Jemte det nu omförmälda kongl. propositioner till utskottet remitterats, hade utskottet tillika fått till sig hänvisade *en* inom Första Kammaren och *sju* inom den Andra väckta motioner, som innefattade förslag till ändringar i tulltaxan.

Med hänsyn till de omständigheter, som, på sätt det vid Kongl. Maj:ts ofvanberörda proposition n:o 8 om nedsättning för innevarande år i tullen å vissa slag af spanmål m. m. fogade statsrådsprotokoll utvisade, föranledt aflåtandet af samma Kongl. Maj:ts framställning till Riksdagen, hade utskottet funnit sig böra utan dröjsmål till behandling företaga ifrågavarande framställning. Med densamma hade emellertid de inom Andra Kammaren afgifna, till utskottet remitterade motionerna n:o 16 af herrar *C. G. Bruse* och *Olof Olson* i Stensdalen, n:o 20 af herr *Ernst Beckman m. fl.*, n:o 32 af herr *A. Gumælius*, n:o 42 af herr *J. Bromée* och n:o 100 af friherre *W. von Schwerin* befunnits stå i omedelbart eller medelbart samband. På grund häraf och då sagda motioner afsåge jemväl eller uteslutande tulltaxan för nästkommande år, hade utskottet funnit sig böra i föreliggande betänkande behandla icke blott den kongl. propositionen n:o 8 utan äfven nyssomförmälda motioner samt, i vissa delar, den kongl. propositionen n:o 9 angående ny tulltaxa. De varuslag, i afseende å hvilka tulltaxans bestämmelser alltså nu underkastats behandling, utgjordes af, förutom spanmål, äfven åtskilliga andra lifsförnödenheter, som under senare tid åsatts tull:

Af samtliga ofvanbemälda motionärer hade yrkats upphäfvande af tullen å de i respektive motioner omförmälda artiklar. Sålunda yrkades tullfrihet:

för *Spanmål, omalen:*

<i>råg och hvete</i>	af herrar	Bruse och Olson, Beckman m. fl., Gumælius, Bromée.
<i>korn och ärter</i>	» »	Bruse och Olson, Beckman m. fl., Bromée.
<i>bönor</i>	» »	Bruse och Olson, Beckman m. fl.
<i>majs och hafre</i>	» »	Bruse och Olson.

för *Spannmål, malen:*

	<i>mjöl, alla slag,</i>	af herrar	Bruse och Olson, Beck-	
			man m. fl., Gumælius,	
			Bromée.	
	<i>gryn, alla slag,</i>	»	»	Bruse och Olson, Beck-
				man m. fl., Bromée.
»	<i>Bröd, andra slag</i>	»	»	Beckman m. fl., Bromée.
»	<i>Ris</i>	»	»	Beckman m. fl.
»	<i>Potates</i>	»	»	Bruse och Olson, Beck-
				man m. fl.
»	<i>Fläsk:</i>			
	<i>rökt</i>	»	»	Bruse och Olson, Beck-
				man m. fl.
	<i>andra slag</i>	»	»	Bruse och Olson, Beck-
				man m. fl., Bromée.
»	<i>Kött, alla slag</i>	»	»	Beckman m. fl.
»	<i>Kreatur: nöt-, får och svin-</i>	»	»	Beckman m. fl.
»	<i>Smör, äfven konstgjordt</i>	»	»	Beckman m. fl.
»	<i>Ister</i>	»	»	Beckman m. fl.
»	<i>Kli</i>	»		friherre von Schwerin.

Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.
(Forts.)

Herrar *Bruse* och *Olson* hade hemställt, att den af dem påyrkade tullfrihet måtte snarast möjligt träda i kraft. Ett likartadt yrkande hade framställts af friherre *von Schwerin* beträffande den i hans motion afsedda artikel. Herr *Gumælius* hade föreslagit, att de i Kongl. Maj:ts proposition n:o 8 berörda tullsatser måtte »så snart som möjligt och till en början för tiden till innevarande års slut» borttagas samt »att mjöltullen, om den anses böra bibehållas något längre tid än tullen å omalen spannmål, råg och hvete, dock ingalunda får ett anstånd af två månader, utan att den tiden i möjligaste mån förkortas». De öfriga motionärernas framställningar hänförde sig endast till nästa statsregleringsperiod.

Förutom nu omförmälda artiklar hade utskottet ur det förslag till ny tulltaxa, som Kongl. Maj:t underställt Riksdagens pröfning, till behandling uttagit jembväl följande, hvilka med de förenämnda egde nära samband, nemligen: *Vicker, Malt, Spannmål, omalen, andra slag, ej specificerade, Risgryn och Rismjöl, Rötter, ej specificerade, ätbara, Oleomargarin och Ost.*

Enligt tulltaxan af den 16 oktober 1891 gälde för de i förevarande betänkande afsedda artiklar följande bestämmelser, nemligen:

Spannmål

omalen:

- | | | | |
|----|--|--------------|---------------|
| a) | råg, hvete, korn, majs samt
ärter och bönor | 100 kilogram | 2 kr. 50 öre, |
| b) | hafre och vicker | » | 1 » — » |

Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.

(Forts.)

c) malt, äfven krossadt	100 kilogram	3 kr.	— öre,
d) andra slag, ej specificerade »	»	2 »	50 »
malen:			
mjöl och gryn, alla slag	»	4 »	30 »
Bröd, andra slag	1	— »	4,3 »
Ris, oskaladt, eller Paddy	100	2 »	50 »
Gryn:			
ris-, och rismjöl	»	4 »	30 »
Kli, alla slag	»	— »	30 »
Potates, äfven krossad eller rifven ..	»	— »	50 »
Rötter, andra slag (än för apotekares behof) ej specificerade			fria
Kreatur:			
nöt-	1 stycke	10 »	— »
får	»	1 »	— »
svin-	» kilogram	— »	15 »
Fläsk:			
rökt	»	— »	25 »
andra slag	»	— »	20 »
Kött:			
alla slag af fogel	»	— »	20 »
andra slag, ej specificerade	»	— »	7 »
Smör, äfven konstgjordt	»	— »	20 »
Ister	»	— »	20 »
Oleomargarin; tullbehandlas såsom smör.			
Ost, alla slag	1	— »	20 »

Motsvarande bestämmelser i det vid den kongl. propositionen n:o 9 fogade förslag till tulltaxa företedde endast följande olikheter, nemligen: att tullsatsen för *fläsk, andra slag*, upptagits till 10 öre per kilogram; att för *ätbara rötter* upptagits en tullsats af 50 öre pr 100 kilogram; att *naturligt* och *konstgjordt smör* förts under skilda rubriker, utan förändring i tullsats; samt att, i stället för hänvisningen rörande tullbehandlingen af *oleomargarin*, en särskild rubrik upptagits för denna artikel med samma tullsats som för smör.

För att yttra sig angående föredragnings sättet hade ordet begärts af:

Herr Johansson i Noraskog, som nu anförde: Jag tillåter mig anhålla hos herr talmannen och Kammararen, att före-

dragningen af föreliggande betänkande måtte få företagas i följande ordning, nemligen:

- 1:o punkterna 2 och 3 (gemensamt);
- 2:o punkten 7;
- 3:o » 6;
- 4:o » 9;
- 5:o punkterna 4, 5 och 10 (gemensamt);
- 6:o punkten 8;
- 7:o punkterna 11 och 12 (gemensamt);
- 8:o punkten 13 och
- 9:o » 1; samt derefter punkterna 14 och 15 och

slutligen de återstående punkterna i den ordning, hvori de förekomma i utskottets betänkande; och utbedjer jag mig, att herr talmannen behagade härå framställa proposition.

Ang. vissa delar af tullbevillningen.
(Forts.)

Herr vice talmannen Danielson yttrade: Det var för mig oväntadt, att yrkande skulle framkomma, så som senaste talaren gjorde. Jag tycker att utskottets betänkande i allt fall är rätt mycket tillkrångladt. Men skulle man nu bifalla det väckta förslaget, så blefve följden den, att hvar och en af oss blefve ännu mera osäker om hvad man skulle komma att yrka, eller om huru man i öfrigt borde handla. Derfor synes det mig bäst, att man föredrager utskottets förslag, sådant det föreligger, på det man icke må blifva oviss om det sammanhang, hvori de särskilda punkterna stå till hvarandra. Jag antager, att hvar och en af oss läst betänkandet och gjort sig bekant med dess, så att säga, irrgångar; men skulle man nu, på sätt här är föreslaget, der anordna ännu flera irrgångar, så är jag förvissad, jag upprepar det, att man skulle blifva ännu mera osäker än man redan är, om huru man bör gå till väga.

Jag yrkar alltså afslag å den af herr Johan Johansson gjorda framställningen.

Herr Johansson i Noraskog: Jag deremot vidhåller mitt yrkande förnämligast af det skäl, att den föredragningsordning, som jag föreslagit, börjar med tullsatserna å spanmål och mjöl för år 1893 och slutar med den föreslagna nedsättningen i samma tullsats för år 1892. Jag anser nemligen, att det är af den största vikt att Kammaren först och främst beslutar om tullsatserna för nästa år och att, först sedan beslut blifvit fattadt om dessa frågor, man öfvergår till frågan om nedsättning af tullbevillningen för innevarande år; och då ju mitt förslag finnes tillgängligt i flera exemplar på kammarens bord och hos kansliet, förefaller det mig som om detsamma icke bör vara för kammaren obekant samt att således icke den ringaste tvekan borde förefinnas om den ordning, i hvilken punkterna, i fall mitt för-

Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.
(Forts.)

slag antages, kommer att utgöra föremål för kammarens behandling.

Jag tager mig därför friheten att vidhålla mitt yrkande.

Herr Elowson: Herr vice talmannen behagade yttra, att bevillningsutskottets utlåtande vore temligen svärfattligt, och derger jag honom rätt; men jag ber att få fästa uppmärksamheten¹ derå, att uppfattningen af samma utlåtande skulle betydligt underlättas genom antagande af det föredragningsätt, som föreslagits af bevillningsutskottets vice ordförande, enär detta föredragningsätt lemnar en klar och tydlig öfverblick öfver betänkandet, såväl i dess helhet, som i dess särskilda detaljer. Jag sluter mig därför till det förslag, som bevillningsutskottets vice ordförande framlagt i afseende å föredragningsordningen.

Sedan öfverläggningen angående föredragningsättet härmed förklarats slutad, biföll Kammarerna hvad herr Johansson i Noraskog i sådant afseende föreslagit.

Ang. tullen å
spannmål,
omalen

I följd häraf föredrogos nu till en början i ett sammanhang punkterna 2 och 3, deri utskottet, beträffande år 1893, hemställt:

2:o) att spannmål, omalen, råg och hvete, måtte för tiden till den 1 juli åsättas en tull af 1 krona 50 öre per 100 kilogram;
3:o) att för spannmål, omalen, råg och hvete, som införes från och med den 1 juli, måtte stadgas tullfrihet.

I särskilda, vid betänkandet fogade reservationer hade deremot i fråga om dessa punkter yrkats:

af friherre *Barnekow* samt herrar friherre *Fock*, *Sederholm*, *Lithander*, *Almström*, *Cavalli*, *Stephens*, *P. J. Andersson*, af *Burén* och *Philpson*, beträffande punkten 3:

att å spannmål, omalen, råg och hvete, som i landet införes från och med den 1 juli 1893, måtte bestämmas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram; af herrar *J. Johansson* i Noraskog, *A. Andersson* i Intagan, *Arhusiander*, *Collander*, *S. M. Olsson* i Sörnäs, *Bokström*, *G. Jansson* i Krakerud, *O. B. Olsson* i Maglehult och friherre *W. von Schwerin*:

att för spannmål, omalen, råg och hvete, måtte bestämmas en tull af 1 krona 25 öre för 100 kilogram; samt

af herr *J. H. G. Fredholm*:

att spannmål, omalen, måtte för tiden från den 1 januari 1893 göras tullfri.

I fråga härom anförde:

Herr Johansson i Noraskog: Som herrarne lätt kunna finna af betänkandet, hafva Andra Kammarernas fleste ledamöter inom utskottet enat sig om en gemensam reservation, såväl i afseende på de nu föredragna punkterna, som äfven beträffande

en hel del andra punkter af utskottets betänkande. I denna af oss gemensamt afgifna reservation hafva vi sökt så enkelt och tydligt klargöra de förhållanden, under hvilka densamma tillkommit, att det torde vara öfverflödigt att här upprepa hvad hvem som helst af kammarens ledamöter är i tillfälle att läsa i utskottets betänkande å sid. 35.

Vi sökte inom utskottet till att börja med att häfda den rena tullfrihetens ståndpunkt; men förhållandena voro ogynsamma för att kunna komma till något verkligt resultat i det hänseendet. För att derjemte förekomma, att betänkandet skulle, genom det sätt, hvarpå besluten i de flesta punkter tillkommit, få en allt för osammanhängande form, fans icke någon annan utväg än att framställa ett förmedlingsförslag, sådant detsamma föreligger i vår reservation. Utgångspunkten för detta förmedlingsförslag är i korthet den, att vi hafva föreslagit hälften af nu gällande tullsats å *spannmål*, såsom närmast anslutande sig till det af utskottet under förliden riksdag framlagda förslag i afseende på spanmåls- och mjöltullen. Då föreslogs en tullsats af 1 krona 50 öre för den omalda spanmålen, under det att för mjölet yrkades en tullsats af 2 kronor 50 öre per 100 kilogram. Vi hafva utgått från samma bestämmelse angående mjöltullen, som i fjor gjorde sig gällande inom utskottet, men vi hafva derjemte tagit hänsyn till angelägenheten deraf att det skydd, som den stora qvarnindustrien nu har, icke skulle, såsom i fjolårsförslaget, undergå någon allt för känbar minskning. Det är på detta sätt som vi kommit till siffran 1 krona 25 öre för omalen spannmål, hvilken på samma gång är hälften af den nu gällande tullsatsen. Jag vill för öfrigt fästa uppmärksamheten derå, att då vi föreslagit den förändrade tullsatsen att gälla för hela året 1893, redan deri måste ligga en bestämd fördel för Riksdagen och särskildt för Andra Kammaren att antaga detta förslag gent emot utskottets förslag, hvilket uppställer *två olika tullsatser för samma varuslag under samma år*. Jag vill icke inlåta mig på bedömande deraf, huruvida en sådan olikhet i tullbevillningen må vara öfverensstämmande med grundlagens föreskrifter i dessa fall, och vill lemna derhän, huruvida ett sådant tillvägagående kan vara riktigt eller icke.

För oss har hufvudsaken varit att få tullen satt till ett belopp, som kunde gälla för hela tiden, och det har tillika varit vår mening att, sedan man först antagit denna tullsats för år 1893, man äfven skulle besluta, att densamma skulle tillämpas jemväl för den återstående delen af innevarande år.

För öfrigt behöfver jag angående detta förslag endast säga, att det visar, att vi verkligen vilja gå till mötes, och att det utmärker sig för den moderation, som jag åtminstone anser såsom ett nödvändigt vilkor för att komma någon väg i afseende å ett så tvistigt ämne som tullagstiftningen. Jag tillåter mig att i

Ang. tullen å
spannmål,
omalen.
(Forts.)

Ang. tullen å
spanmål,
omalen.
(Forts.)

detta hänseende äfven hänvisa till hvad bevillningsutskottet i fjor yttrade om enahanda förslag till nedsättning af spanmåls-tullen, som nu föreligger. Utskottet sade då, »att det skulle snarast vara benäget att föreslå dess borttagande; men då utskottet hyste den åsigt att vid all tullagstiftning den viktigaste pligten vore att undvika för starka omkastningar, som kunde vålla rubbningar i näringslifvets jemna gång och äfventyra jemvigten i statens finanser, inskränkte det sig till att hos Riksdagen förorda en nedsättning i denna tull». Detta är också ungefär hvad reservanterna gjort denna gång, och för att visa hvilken betydelse den föreslagna tullnedsättningen har, särskildt i statsfinansiellt hänseende, skall jag tillåta mig framlägga ett par enkla siffror. Den årliga spanmålsimporten uppgår, trots de åsatta tullarne, till i medeltal något mer än 200 millioner kg. Den nu af reservanterna föreslagna tullsatsen af 1 krona 25 öre för 100 kg motsvarar sålunda en statsinkomst af 2 ½ millioner kronor, d. v. s. hälften af det belopp som statsverket för närvarande uppbär i skattemedel för landets spanmålsbehof. Jag föreställer mig att en så pass betydlig skattelindring skall från vår sida synas eftersträfvansvärd, på samma gång man lemnar åt våra ärade motståndare qvar hälften af det skydd, som de anse af så stort värde för jordbruket.

Det förefaller mig sålunda som om reservanternas förslag afsåge att så vidt möjligt »ställa kyrkan midt i byn», för att begagna ett känt uttryck, och vid sådant förhållande anser jag icke behöfligt att för närvarande vidlyftigare orda om denna sak, utan tillåter mig endast att på det varmaste hemställa, det kammaren för sin del ville biträda hvad reservanterna hemställt i de nu föredragna punkterna. Denna hemställan återfinnes på sid. 36 af utskottets betänkande och är af följande lydelse: att för *spanmål, omalen, råg och hvede*, måtte bestämmas en tull af 1 krona 25 öre för 100 kg. Jag yrkar alltså bifall till denna reservation.

I detta yttrande instämde herrar *Lilienberg, Bülow, Palm, Persson* i Vadensjö, *Svanberg, Nordin, Olsson* i Ornakärr, *Zotterman, Aulin, Hammarström, Lundström, Åström, Nydahl, Wallmark* i Selånger, *Skytte, Gethe, Svensson* från Karlskrona, *Romberg, Alsterlund, Hansson* i Solberga, *Ollas A. Ericsson, Persson* i Tällberg, *Norman, Holm, Ersson* i Vestlandaholm, *Jansson* i Saxhyttan, *Norberg, Ekström, Henricson, Gyllensvärd, Bruzelius* och *Alexanderson*.

Herr vice talmannen Danielson yttrade:

Då det är temligen klart, hvilket beslut i denna kammare kommer att fattas beträffande denna fråga, torde det icke tjena mycket till att nu härom inlåta sig i något meningsbyte. Men

då den föregående talaren i korthet yrkade bifall till den reservation, som han m. fl. afgifvit vid denna punkt, ber jag å min sida att i afseende å punkt 2 få yrka bifall till utskottets hemställan, men beträffande punkt 3 bifall till den vid betänkandet fogade reservation, som afgifvits af en del af Första Kammarens ledamöter af bevillningsutskottet och återfinnes på sid. 30 samt är af följande lydelse: att å *spannmål, omalen, råg och hvet*e, som i landet införes från och med den 1 juli 1893, måtte bestämmas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats af 2 kronor 50 öre för 100 kg.

Ang. tullen å
spannmål,
omalen.
(Forts.)

Jag anser, som sagdt, det icke tjena något till att inlåta sig på att vidare debattera denna sak, och det förefaller mig som kammaren icke skulle önska någon omfattande öfverläggning i denna fråga. Jag skall därför för närvarande inskränka mig till det nu gjorda yrkandet.

Med herr vice talmannen förenade sig herrar *Swarling, Eklund* från Norrköping, *Petersson* i Hamra, *Rydberg, Ericsson* i Norrby, *Anderson* i Himmelsby, *Larsson* i Mörtlösa, *Jakobson, Sjöberg, Andersson* i Hakarp, *Svensson* i Rydaholm, *Johansson* i Strömsberg, *Petersson* i Boestad, *Andersson* i Löfhult, *Jönsson* i Mårarp, *Ekströmer, Petersson* i Runtorp, *Pehrsson* i Norrsund, *Andersson* i Hamra, *Andersson* i Skeenda, *Kumlin, Andersson* i Lyckorna, *Larsson* i Fole, *Åkesson, Williamson, Eliasson* i Oktorp, *Svenson* i Bossgården, *Persson* i Heljebol, *Odell, Ersson* i Arnebo, *Olsson* i Frösvi och *Kihlberg*.

Herr Lyttkens: Jag ber endast att få instämma med herr Johan Johansson i Noraskog och sålunda yrka bifall till hans förslag.

Häruti instämde herrar *Eriksson* i Mörviken, *Lundberg, Thermanius, Olsson* i Mårdäng, *Anderson* i Hasselbol, *Bruse, Olson* i Stensdalen, *Nilsson* i Vrångebol, *Olsson* i Kyrkebol, *Andersson* i Lysvik, *Broström, Nilson* från Lidköping, *Persson* från Arboga, *Jacobsen, Wittsell, frih. Peyron, Thestrup, Wester, Björkman, Edelstam, Dahlstedt, Näslund* och *Domeij*.

Herr Persson i Mörarp: Vi hafva i dag fått en ny bekräftelse derpå, att denna fråga är en bland dem, som mest uppröra kammarens ledamöter. Det sätt, hvarpå denna fråga här synes komma att afgöras, förefaller mig emellertid mer än märkligt. Å ena sidan framhållas skäl för den åsigt, hvartill man kommit, skäl som enligt mitt förmenande äro fullt giltiga och talande. Å den andra sidan säger man nästan ingenting, utan framställer endast ett naket yrkande. Jag trodde eljest, att man från detta håll skulle söka till vederläggning upptaga de

Ang. tullen å
spannmål,
omalen.
(Forts.)

skäl, som från motsidan framkommit. Den förste talaren förklarade, att de, som ville afskaffa lifsmedelstullarne, framlagt detta förslag för att visa tillmötesgående, och derpå svaras ingenting. Man yrkar endast bifall till det förslag, som afgifvits af Första Kammarens ledamöter i bevillningsutskottet. Jag tror för min enskilda del, att om Andra Kammaren och Riksdagen fattade beslut i öfverensstämmelse med det af herr Johansson i Noraskog framställda yrkande, skulle denna fråga för en längre tid vara borttagen från riksdagens bord, något som ur många synpunkter kunde anses lyckligt. Ty denna fråga har mer än tillbörligt upptagit Riksdagens tid, och alla, så väl anhängare af som motståndare till det ena eller det andra systemet, kunna vi vara ense om, att de förhoppningar icke blifvit uppfyllda, som förespeglades af dem, som genomdrifvit det nya systemet. Jag vill dock icke nu inlåta mig härpå, då det icke torde vara skäligt att upptaga denna sak till diskussion. Men jag hade hoppats att, när vi här visat tillmötesgående, man också från den andra sidan skulle komma oss emot på halfva vägen. Jag anser, att reservanterna genom sitt förslag, såsom herr Johansson sade, stält »kyrkan midt i byn», och jag hyser därför det hoppet att, om detta förslag antages af Andra Kammaren, det också blir Riksdagens beslut. Detta skulle, såsom sagdt, blifva till fromma för riksdagsarbetet i sin helhet och för en längre tid undanröjda våra tullstrider.

Jag anhåller sålunda om bifall till det af herr Johansson i Noraskog framställda yrkande.

Herrar *Truedsson, Petersson* i Brystorp och *Falk* instämde häruti.

Hans excellens herr statsministern Boström: Jag hade önskat att redan vid debattens början få i denna kammare yttra några ord om regeringens ställning till föreliggande fråga, men jag har nödgats närvara vid förhandlingarnes början i Första Kammaren, enär min kollega, finansministern, af sjukdom är hindrad i-finna sig vid Riksdagen, och jag har därför först nu kunnat begära ordet.

Herrarne erinra sig säkerligen alla, hvilken oro det först väckte i vårt land, då det sistlidne sommar blef bekant, att Ryssland skulle utfärda förbud mot export af spannmål. Vi hafva nemligen hittills varit vana att från detta land fylla vårt hufvudsakliga behof af främmande säd. Naturligt var också, att efter en sådan åtgärd spannmålspriset skulle komma att högst väsentligt stiga, och till denna stegring bidrog ytterligare såväl den enskilda spekulationen som särskildt farhågan för ett mindre lyckligt utfall af landets egen skörd af höstsäd. För den oro, som rådde öfver allt, såg man talrika uttryck i tidningspressen, i petitioner

samt på många andra sätt. Men det visade sig snart, att det kom till stånd en mycket stor spanmålsimport icke blott från Ryssland, innan förbudet trädde i kraft, utan äfven från andra länder. I följd häraf började farhågorna för allt för stor brist på spanmål att försvinna, hvartill äfven bidrog att de upplysningar, som tid efter annan inhemtades om utsigtterna för landets egen höstsädesskörd, gäfvos vid handen, att man icke hade anledning befara något dylikt. Under sådana förhållanden var det naturligt, att regeringen icke ansåg sig böra omedelbart vidtaga någon åtgärd för befordrandet af spanmålsinförseln till landet. Vi erinra oss också att, sedan det lyckliga utfallet af landets egen höstsädesskörd blef till fullo känt, sjönk genast spanmålspriset. Men det var i alla fall ännu uppe i sådan höjd, att man ansåg sig böra taga under ompröfning, huruvida icke en tullnedsättning vore att tillråda, isynnerhet som den icke kunde antagas förnärma de anspråk, som jordbrukarne kunna ega att till skäligen pris få afsättning för sina produkter. Det gälde då att undersöka, huru en dylik tullnedsättning skulle kunna komma till stånd. Den betydliga stegringen i spanmålsprisen måste anses till väsentlig grad bero på det exceptionella förhållande, som inträdt derigenom att spanmålsexporten från Ryssland blifvit afstängd, och det syntes då naturligt att inskränka de ifrågasatta åtgärderna till den tidrymd, hvarunder detta exportförbuds verkningar kunde antagas göra sig gällande, samt öfverlåta åt nästa Riksdag att besluta med anledning af då rådande förhållanden.

Hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit har bevillningsutskottet icke biträdt. Jag vågar emellertid påstå, att utskottet i princip godkänt Kongl. Maj:ts förslag, enär utskottet jemväl föreslår att nedsätta spanmålstullarne, ehuru med mindre belopp och afsedt för längre tid än Kongl. Maj:t afsett, hvartill kommer att de ledamöter af bevillningsutskottet, hvilka i den ena punkten dikterat utskottets utlåtande, också hafva beträffande punkten 3 i en reservation förordat bibehållandet för senare halfåret 1893 af nu gällande tullsats och dervid på samma gång i likhet med Kongl. Maj:t uttalat den åsigt, att 1893 års Riksdag nog blir i tillfälle att taga frågan om reglerande af dessa tullsatser i öfvervägande.

Man har sagt, att en så stor nedsättning, som Kongl. Maj:t föreslagit, icke vore tillräddig, därför att den skulle vålla så stora rubbningar i spanmålshandeln och gifva anledning till spekulation. För min del tror jag icke, att denna synpunkt bör vara afgörande i en fråga sådan som denna, och erfarenheten från 1888, då spanmålstullarne infördes, visar till fullo, att spekulatioonen ingalunda kan helt tillgodogöra sig en inträdande tullstegring, alldenstund den i hög grad är beroende af konkurrensen.

I en punkt har Kongl. Maj:ts förslag icke vunnit någon som helst anslutning, och det är när Kongl. Maj:t föreslår, att mjöltullen skulle inträda 2 månader efter det nedsättning i span-

Ang. tullen å spanmål, omalen.
(Forts.)

Ang. tullen å
spannmål,
omalen.
(Forts.)

målstullen kommit till stånd. Man har motsatt sig detta förslag, därför att man ansett, att det skulle vara till gagn uteslutande för qvarnindustrien samt undanskjuta den tid, då den konsumerande allmänheten komme i åtnjutande af de fördelar, som man velat bereda densamma genom nedsättning i spannmålsprisen.

Jag kan för min del icke godkänna dessa skäl. Först och främst är det gifvet, att samtidigt dermed att nedsättning eger rum i tullen å spannmål, kommer också det mjöl, som förmåles af den sålunda billigare förtullade spannmålen, att ställa sig lägre än förut, och det är alldeles klart, att dessa lägre pris måste komma att göra sig gällande vid försäljningen. Ett bevis derpå har man äfven i den omständigheten, att samtliga qvarnegare förbundet sig att vid leveranser af mjöl leverera detta billigare i samma stund, som tullen å spannmål sänkes, oafsedt när förändringen i mjöltullen träder i kraft. Det är icke heller fullt billigt, att, när dessa industridkare för sin råvara få betala tull motsvarande 3 kr. 85 öre för 100 kilogram rågsikt och 3 kr. 33 öre för samma quantitet hvetesikt, de skola utsättas för konkurrens med utländskt mjöl, som vid sin införsel drager en tull af endast 2 kr. 80 öre. Men det finnes äfven ett skäl af annan art, som talar för regeringens förslag. Man kan nemligen lätt tänka sig, att en qvarnegare skulle finna med sin fördel förenligt, att, när nedsättningen träder i kraft, exportera sitt mjöl till ett land, som icke har tull derå, t. ex. till Danmark, och sedan omedelbart åter införa det. De äro nemligen, enligt gällande författningar, berättigade till restitution efter 3 kr. 75 öre för 100 kilogram rågmjöl och 3 kr. 33 öre för samma quantitet hvetemjöl, och när mjölet omedelbart inkommer, skulle det förtullas med 2 kr. 80 öre enligt utskottets hemställan och 1 kr. 40 öre enligt Kongl. Maj:ts förslag. Det är visserligen klart, att icke hela skilnaden mellan tullsatsen och restitutionen kommer att blifva qvarnegarens vinst, ty en del deraf afgår ju till frakt, in- och utlossningskostnader och dylikt, men så mycket återstår dock, att man kan tänka sig en dylik affär. Skall varan åter hållas magasinerad under ett par månaders tid i det främmande landet, så förringar detta högst väsentligt den eventuella vinsten. Nu skulle det kunna invändas, att det icke är antagligt, att någon vidtager denna operation, förr än nedsättningen af mjöltullen trädt i kraft. Men dervidlag ber jag att få fästa uppmärksamheten på ett par omständigheter. För det första erhålles icke restitution längre än sex månader efter det införseln egde rum, och vidare aldrig för säd, som förtullats från nederlag. Om jag tänker mig, att nedsättning i spannmålstullen eger rum den 1 april och nedsättningen i mjöltullen den 1 juni, så hemställer jag, huruvida det är antagligt, att då det redan den 1 januari var känt, att tullnedsättning på spannmål skulle komma i fråga, så synnerligen mycket spannmål intagits utan att läggas på nederlag, och då vore ju möjligheten till så-

dana affärer i högst väsentlig mån begränsad. Jag tror därför för min del, att det förslag, som Kongl. Maj:t i denna punkt afgifvit, icke saknar så all befogenhet, som utskottet antagit. På samma gång är jag dock skyldig erkänna, att genom den mindre tullnedsättning, utskottet föreslagit, vådan af att låta nedsättningen af tullsatserna å omalen spannmål och mjöl samtidigt försiggå blifvit förminskad.

Ang. tullen å spannmål, omalen.
(Forts.)

Jag vet, att man på många håll skarpt klandrat regeringen, därför att den tagit initiativet i denna sak. Men jag hemställer, huruvida icke, när priset på en vara, som så allmänt förbrukas som säd, antager en ovanlig höjd, och deröfver inlöpa många och ifriga klagomål, det icke då är regeringens skyldighet att se till, om klagomålen äro berättigade och hvad som kan göras för att minska de öfverklagade förhållandena. Det är gifvet, att detta icke var möjligt på annat sätt än genom att sänka tullsatserna. Och då regeringen var på det klara med, att detta kunde ske utan att skada berättigade hänsyn till jordbrukets intresse, så synes det mig, som om det i en sådan sak var regeringens pligt att taga initiativet.

Regeringen hade äfven en annan anledning till förslaget, nemligen önskan att söka bereda ett närmande mellan de olika meningar, som i tullfrågan så skarpt stått emot hvarandra, och hvilka äfven utom de rena tullfrågorna gjort sig gällande. Så vidt jag kan se, föreligger äfven i utskottets betänkande med till detsamma fogade reservationer en antydning om tillmötesgående och sammanslutning, och är en sådan sammanslutning alltid önskvärd. så må man väl, mina herrar, erkänna den såsom ännu mera önskvärd i tider, så allvarliga som de nuvarande.

Jag har, herr talman, med detta endast velat angifva de skäl, som för regeringen varit bestämmande i denna fråga. Afgörandet ligger i Riksdagens hand, och jag skall icke tillåta mig att deltaga i den diskussion, som tilläfventyrs härom kommer att uppstå.

Herr Bergendahl: Då jag under sistlidne höst genom tidningspressen erfor, att Kongl. Maj:ts regering skulle vara betänkt på att till instundande riksdag föreslå nedsättning i gällande tullsatsers å spannmål, trodde jag för min del, att dessa rykten icke voro riktiga. Jag har emellertid nu Kongl. Maj:ts proposition i min hand och af densamma finner jag, att ryktena besannats. Kongl. Maj:t föreslår nedsättning i tullen å råg och hvete, i stället för att, såsom jag väntat mig, tillsammans med den tullvänliga riksdagsmajoriteten söka bevara de nuvarande tullsatserna och afslå de angrepp mot dessa, som man väntat tid efter annan skulle framkomma från frihandelshället. Af det stadsrådsprotokoll, som finnes bilagdt Kongl. Maj:ts proposition om nedsättning

Ang. tullen å i dessa tullar, inhemtas, att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anfört bland annat följande:

spanmål,
omalen.
(Forts.)

»Då spanmålstullar år 1888 i Sverige infördes, på sätt redan förut skett i flertalet af Europas i jordbrukshänseende mera lyckligt lottade länder, var åtgärden påkallad af de låga pris, som jordbruksprodukterna länge betingat, och den bekymmersamma ställning, landets hufvudnäring, jordbruket, derigenom iråkat. Det framhölls redan vid spanmålstullarnes påläggande, att afsigten dermed var att genom ett måttligt skydd mot utländsk konkurrens söka åt jordbrukets alster vinna afsättning till ett, i förhållande till produktionskostnaderna, någorlunda tillfredsställande pris. Med fog kan icke förnekas, att den möjlighet, som genom åtgärden beredts jordbrukaren att med förtröstan se framtiden till mötes, verkat till jordbruksnäringens fromma, likasom ej heller att genom samma åtgärd ökade arbetstillfällena beredts såväl omedelbart i nämnda närings tjänst som inom åtskilliga andra näringar. I följd af särskilda omständigheter hafva emellertid, såsom känt, under den senare tiden spanmålpriset nått en höjd, som icke varit förutsedd och som måste erkännas vara högre, än hvad för jordbrukets skäligen tillgodoseende kan vara påkalladt.»

Herr finansministern anger derefter de pris, som varit gällande på Stockholms och Göteborgs börser under olika tidpunkter från det ryska exportförbudets trädande i kraft och senast den 15 sistlidne december, till hvilka pris jag tager mig friheten att bifoga noteringarne i Göteborg den 26 sistlidne februari. Härvid må beaktas, dels de prisförändringar, som egt rum sedan september månad förlidet år, dels de pris, till hvilka spanmålen för närvarande kan köpas. Af Göteborgs handelsunderrättelser inhemtas, att 100 kilogram *hvete* gälde den 1 september 23 kr., den 15 december 20 kr. 50 öre och den 26 februari 18 kr. 75 öre motsvarande 29 kr., 26 kr. och 24 kr. för gammal svensk tunna. Ser man sedan på rågpriset, så finner man, att vid samma tider gälde 100 kilo *råg* 20,50 kr., 18 kr. och 16 kr. motsvarande 22,50 kr., 21 kr. och 19 kr. per tunna. Härav kan inhemtas, hurusom priset varit i jemnt fallande, och ser man efter hvad Första Kammarens reserveranter anfört, synas sannolika skäl föreligga att priset kommer att fortgå. Hwad nuvarande priset beträffar, så betingar för dagen en tunna *hvete* icke fullt 25 kr. Jag hemställer till herrar producenter och till dem, som hafva något litet reda på kostnaderna vid producerandet af hvete, om icke 25 kr. pr tunna må anses vara ett ganska skäligt pris. Jag tror, att en hvar, som känner vanskligheten af att odla detta sädeslag, hur utsatt detsamma är för en mängd sjukdomar och angrepp från insektsverlden, skall vara af den åsigt att 25 kr. borde vara det normala försäljningspriset för att en skälig ersättning skall erhållas för produktionskostnaderna. Beträffande rågtunnan tror jag, att 16 kr. numera anses vara normalpris för att

bereda landtbrukaren nödig godtgörelse. Nu gäller denna 19 kr. Kan man väl med fog kalla detta pris oskäligt? Om man går tillbaka några år och erinrar sig förhållandena under tiden närmast före spanmålstullarnes införande, så kommer man nog ihåg att landtmannen då ej fick mera än omkring 10 kr. för en tunna råg. Skulle han nu under detta år med dess, såsom hans excellens herr statsministern nyss yttrat, exceptionella priser, under mycket exceptionella förhållanden få några kronor mera för tunnan än beräknats, så vore detta endast en tillbörlig ersättning för de förluster han förut ådragits genom de underpris, till hvilka han under en följd af år nödgats sälja sina produkter; denna ersättning bör man ej missunna honom.

Herr finansministern talar också om att någon ändring i tullsatserna å spanmål för år 1893 icke bör nu ifrågasättas, men att om förhållandena år 1893 blifva lika med de nu rådande, en nedsättning i dessa tullsatser äfven då bör ske. Jag undrar om ej dessa antydanden skola hos jordbrukaren i misströstan till framtiden förbyta den förtröstan till densamma, som genom jordbruks-tullarnes införande ingifvits honom.

Herr finansministern anför vidare, att det ligger betydliga kvantiteter hvete och råg inne på lager och att, så fort tull-lindringen inträdt, dessa betydande partier kunna vara att förvänta uti marknaden till nedsatt pris. Jag vågar dock ifrågasätta, om det är så säkert att en tullnedsättning kommer att verka en motsvarande nedsättning i priset. Man har erfarenhet af att en förhöjning af tullen icke verkat till höjande af spanmålspri-set med motsvarande belopp. Jag vågar därför också antaga att den möjligheten förefinnes att tullnedsättningen icke kommer att verka en motsvarande sänkning i priset. Hvem kommer då att förtjena? Icke blir det konsumenten. Statsverket förlorar. Det blir importören, som stoppar vinsten i sin ficka. Den nu föreslagna tullnedsättningen synes mig för öfrigt i afseende på spanmålspri-set för närvarande spela en mindre rol, enär jag såsom jag nyss sagt, ej tror, att dessa skola deraf under närmaste tiden taga någon inverkan. Betänkligare synes mig deremot den rubbning i det af oss så nyss införda nya ekonomiska system, som härigenom sker, till skada icke allenast för jordbruksnäringen, utan äfven för handelsverlden och konsumenterna, i synnerhet de mindre bemedlade, dessa fattiga arbetare, som her-rarne så mycket tala för, hvilka senare minst af alla komma att vinna på ostadiga ekonomiska förhållanden. På grund af hvad jag nu anført, kan jag således icke vara med om någon tullnedsättning på det ena eller andra sättet eller någon suspension.

Men innan jag slutar, ber jag att med några ord få bemöta hvad herr Beckman n. fl. anför i motiveringen till den af dem afgifna motionen n:o 20. Deruti yttras att de obemedlade klas-serna lefva under tryckta förhållanden af arbetslöshet och låga

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.

(Forts.)

Ang. tuller å
spannmål,
omalen.
(Forts.)

löner. Mina herrar, när jag var med om och röstade för tullar, så var det icke för att arbetsprisen skulle stiga, utan för att arbetarne skulle kunna få arbetsförtjenst; det var för mig det viktigaste. Nu har emellertid inträffat, att arbetsprisen stigit, och de hafva sålunda fått icke blott arbetsförtjenst, utan äfven högre betalning. Det är den erfarenhet jag har från min ort, och jag är öfvertygad att de flesta i denna kammare hafva samma erfarenhet. Vi böra icke tänka ensamt på Stockholm och Göteborg, som under årens lopp sugit till sig folk från landsbygden till sina stora byggnadsföretag. Nu, då byggnadsraseriet upphört, stå arbetarne der. Låt oss behålla våra arbetare på landet; jag försäkrar, att der råder ingen arbetsbrist. Man bör icke bedöma landet i sin helhet efter förhållanden, som kunna vara rådande i några få städer, om också dessa i öfrigt visserligen hafva stor betydhet.

Herr talman, jag yrkar afslag på så väl utskottets hemställanden i de nu föredragna båda punkterna, som reservanternes förslag.

Herr *Bexell* förenade sig med herr *Bergendahl*.

Herr *Waldenström*: Vid utskottets betänkande är fogad en reservation af utskottsledamöterna från Första kammaren. Denna reservation börjar med orden: »Den under hösten 1891 inträffade prisstegringen å spannmål är ingalunda någon ovanlig företeelse å spannmålsmarknaden. Tid efter annan, ja man kan nästan säga med periodisk regelbundenhet, hafva dylika prisstegringar inträffat, oberoende af förekomsten af spannmålstullar, och erfarenheten har gifvit vid handen, att ju snabbare och högre prisstegringen varit, desto kortare tid har den kunnat bibehålla sig; liksom detta i allmänhet visat sig blifva förhållandet, i samma mån som transportmedlen vunnit högre utveckling.»

Detta är precis hvad vi frihandlare sade åren 1887 och 1888. Då svarade man oss: »Allt det der låter nog bra i teorien, men i praktiken duger det icke.» Huru kommer det nu till, att protektionisterna börja sin reservation med just dessa ord?

Jag har icke kunnat instämma i det yrkande, som herr *Johansson* gjorde i början af diskussionen, och det därför att jag fortfarande anser spannmålstullarne äro orättvisa, och icke blott det, utan äfven till skada för vårt land, till skada icke blott för öfriga näringar utan äfven för jordbruksnäringen. Jag vet nog, att många af herrarne anse mig tala oförståndigt, men jag har i alla fall nu som förr den öfvertygelsen. Jag tror, att, om frihandlarna vid denna riksdag kunnat ena sig om att yrka tullfrihet i öfverensstämmelse med åtskilliga i den riktningen afgifna motioner, skulle det blifvit en opinionsyttring, som icke kunnat förfela att göra ett starkt intryck och få ganska viktiga följder.

Jag har icke heller kunnat instämma med hr Anders Persson i Mörrarp, då han ansåg, att man genom att »ställa kyrkan midt i byn» visade ett tillmötesgående, som skulle aflägsna tullfrågan från Riksdagens bord för den närmaste framtiden. Jag tror icke, att denna fråga *kan* aflägsnas från Riksdagens bord, så länge dessa tullar stå qvar. Jag vet icke heller, om den *bör* aflägsnas förr.

När det var fråga om att införa tullar, sade protektionisterna, och jag undrar, om det icke var sjelfve den nuvarande statsministern som sade det: »Vi protektionister äro inga doktrinärer liksom frihandlarne; vi yrka på tullar, när prisen stå så lågt, att de äro nödvändiga, men vi äro icke emot att taga bort dem, när sådana tider komma, att de icke vidare behövas till skydd för jordbruket». Ungefär så föllo orden. Nu hemställer jag till herrarne, om icke detta tal blifvit genom de faktiska förhållandena på det mest evidenta sätt vederlagdt. Regeringen med hans excellens herr statsministern i spetsen har ansett, att man borde stanna vid en tullsats af 50 öre pr 100 kg. Jag undrar, om en sådan tullsats föreslagits för skyddets skull eller för systemets och doktrinens skull. Det torde väl icke finnas någon bland herrarne, som icke inser, att den der femtioöringen kommit till *endast* för doktrinens skull, för systemets skull, och mera torde systemet icke vara värdt. Reservanterna från Första kammaren hafva yrkat på en tullsats af 1 kr. 50 öre. De säga väl icke, att det skett för systemets skull, men det måste ovilkorligen vara så, ty ingen af utskottets ledamöter och ingen här i kammaren finnes väl, med undantag af herrar Bergendahl och Bexell, som icke ser, att spanmålsprisen för närvarande äro så höga, att denna tullsats icke behöfs för *skyddets* skull.

Jag skall icke tillåta mig att göra något yrkande, herr talman, enär jag anser det vara fullkomligt onödigt. På samma gång jag förklarar, att jag, stäld i tvånget att välja mellan det högre och det lägre, alltid kommer att rösta för det lägre, har jag velat säga detta såsom en reservation mot allt hvad tullar på de nödvändigaste lifsförnödenheterna heter.

Med herr Waldenström förenade sig herrar *Brodin, Melin, von Friesen, Walldén, Mankell, Johansson* från Stockholm, *Olsson* från Stockholm, *Wallis, J. Erikson* från Stockholm, *Ekman, G. Ericsson* från Stockholm, *Höjer, Berg* från Stockholm, *Lovén, Wavrinsky, Westerberg, Forsell, Vahlén* och *Kardell*.

Herr Månsson yttrade: Herr talman! Jag tror, att i denna fråga, liksom i alla andra frågor, tillmötesgående från ömse sidor är utaf vigt och betydelse, och det är därför, som jag icke helt och hållet kan skilja mig från en viss sympati för det tillmötesgående, som visats utaf reservanterna i denna kam-

Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts)

mare. Det måste ju medgifvas, att från detta håll visats så stort tillmötesgående, att man ej kunde hafva anledning vänta mer vid detta tillfälle. Jag har för min del, då jag resonnerat om den här föreliggande frågan, sådan som den nu gestaltat sig, icke kunnat annat än framkasta en förmodan, att regeringen måhända bort vidtaga några åtgärder för att i något afseende tillmötesgå de kraftiga uttalanden, som blifvit gjorda i så många delar af landet. Jag tror, att det just var under hösten förra året, som spannmålsprisen stego till så höga belopp. Men vi måste erkänna, att om denna omständighet för tillfället, då detta skedde, kunde vara något att tala om såsom skäl för nedsättning af tullen till 50 öre, såsom här är föreslaget af Kongt. Maj:t, så är det numera icke något att tala om, då vi ju måste erkänna, att prisen för närvarande icke äro på långt när de, som voro rådande på senhösten år 1891. Det är för mig omöjligt att finna, att de skäl, som regeringen då framböll för sitt förslag, numera skulle kvarstå eller tala samma språk som då, och detta förslag bör således nu tagas i betraktande på ett annat sätt än vid de förhållanden, som då voro rådande. Här har sagts, att förslaget framkom under för tillfället rådande exceptionella förhållanden, och det har visat sig, att så ock var fallet, ty sedan dess hafva spannmålsprisen blifvit betydligt lägre. Det var också detta jag väntade, ty hvad som uppdref prisen till sådan höjd, var hufvudsakligen exportförbudet från Ryssland. Emellertid har regeringen tagit steget fullt ut.

Då det nu icke kan förnekas, att spannmålsprisen för närvarande äro betydligt högre än de voro då tullarne åsattes, har jag för min del trott och funnit det vara nödvändigt att gå ett steg i denna riktning, d. v. s. att sänka tullarne. För att nu tala om tullarne för nästa år, 1893, har jag trott det vara klokare och rättigare att hålla sig vid *en* tullsats än att hafva två sådana.

Jag kan nemligen icke föreställa mig annat, än att dessa rubbningar, som ovilkorligen skulle uppkomma i affärlifvet till följd af olika tullsatser under den ena och den andra delen af året, skulle så betydligt förrycka affärerna, att de skulle inverka menligt på alla förhållanden, såväl för säljaren som för köparen. Der skulle inträda ett ovisshetstillstånd, som under inga förhållanden vore att eftersträfvat. Det är väl icke för många af oss obekant, huru det förhållande, som nu varit rådande allt ifrån den tid, då tullen åsattes, till nu, har varit ett ovisshets- och ett osäkerhetstillstånd, som i så hög grad åstadkommit stagnation i alla spannmålsaffärer, att det varit till skada för hela landet. Jag vill icke vara med om att ett sådant tillstånd kommer åter. Jag anser det för högeligen önskvärdt, att, när vi fatta våra beslut om tullarne det ena året, vi göra det så, att de kunna bibehållas äfven det kommande året, så att vi blifva befriade från skadliga rubbningar. Jag har många gånger vid enskilda

sammanträden uttalat dessa åsigter, och jag tillåter mig att göra det äfven nu. Då jag står på denna ståndpunkt, har det naturligtvis varit med ledsnad jag funnit, att ledamöterna i bevillningsutskottet icke kunnat ena sig om en siffra, der de från ömse sidor kunnat mötas, utan att det är och har varit komplett omöjligt. När jag nu på motsatta sidan ser en del, som vilja hafva kvar den gamla bestämmelsen om 2 kronor 50 öres tullsats, så har jag tänkt mig, att de vore rädda för att prisen möjligen skulle sjunka så lågt, att det är nödvändigt att hafva denna siffra kvar. För min del kan jag dock icke anse det vara så ytterst nödvändigt att bibehålla en fullt så hög siffra, ty jag tror, att vi skulle hafva ett tillräckligt skydd af en något lägre siffra. Om vi tänka på det tillfälle, då spanmålstull för första gången under min tid beslöts i denna kammare, nemligen vid 1887 års riksdag, så erinna vi oss, att den då sattes till 1 krona 50 öre, och det förefaller mig, som om denna siffra skulle kunna vara den, som bäst motsvarar behovet. Herrarne veta, att denna siffra rönt ett motstånd, som gjorde, att Riksdagen blef upplöst. Emellertid tror jag, att denna tullsats, som då åsattes och bestämdes, är den, som skulle kunna förena de flesta meningarne. Det är nu visserligen sant och kan anmärkas mot denna min åsigt, att man lika gerna kunde stanna vid en siffra af 1 krona 25 öre; men jag får emellertid säga, att jag anser, att denna siffra af 1 krona 50 öre, som skulle utgöra den skranka, hvilken skulle skänka skydd åt den svenska näringen, det svenska jordbruket, så att köparen hellre skulle köpa utaf oss svenskar än utaf utländingen, är den allra minsta, för så vidt vi i sådant afseende skola hafva något skydd; ty, mine herrar, köparen har en hel hop fördelar, som göra, att han hellre köper af utländingen än af oss. För att ställa kyrkan midt i byn, tror jag just, att denna siffra af 1 krona 50 öre skulle vara den lämpliga, om man nemligen skall hafva något *gagn af den ifrågavarande tullsatsen. Jag tror mig också hafva funnit, att, om man ville visa tillmötesgående beträffande denna siffra, det icke vore omöjligt, att detta kunde blifva Riksdagens beslut.

Det har för öfrigt så mycket talats och så mycket resonnerats i denna fråga, att jag tror att man icke behöfver vidlyftigare orda derom. Jag anser emellertid, att, om man ville komma till enighet i denna sak — och jag tror mig kunna försäkra, att det fins flere bland oss protektionister, som i denna fråga hafva samma funderingar som jag — så borde man tänka på, om det icke vore möjligt att höja denna siffra, som utaf reservanterna är föreslagen, från 1 krona 25 öre till 1 krona 50 öre. Jag har, såsom sagdt, trott mig finna, att denna siffra just är den, som skulle göra denna skranka så stark, att man lika gerna köpte af oss svenskar som utaf utländingen.

*Ang. tullen
å spanmål,
omålen.
(Forts.)*

Ang. tullen
å spannmål,
omalén.
(Forts.)

På dessa af mig uttalade skäl, herr talman, skall jag tilllåta mig att yrka, att tullen å spannmål, omalen, råg och hvete, för år 1893 bestämmes till 1 krona 50 öre för 100 kilogram.

Herr *Olsson* i Ättersta förenade sig med herr *Månsson*.

Herr greve *Hamilton*: Herr talman! Mine herrar! Jag vet väl, att kammaren önskar snart komma till afgörande af dessa nu föreliggande punkter; men jag kunde likväl icke underlåta att begära ordet efter hans excellens herr statsministerns anförande.

Det är, herr talman, underbart att se och höra, huru man i denna fråga strider, resonnerar och håller tal, alldeles som om här icke funnes någon föregående erfarenhet att åberopa, alldeles som om vi aldrig haft några spannmålstullar före år 1888, alldeles som om vi icke hade något alls att lära af den svenska tullagstiftningens historia.

Vår tullpolitik har alltid utmärkt sig för en hög grad af konservatism. Det har fordrats starka agitationer, det har fordrats lång tid för att förmå vår tullagstiftning att intaga en ny ståndpunkt, och när detta en gång skett, har det fordrats icke mindre starka agitationer, icke mindre lång tid för att förmå oss att lemna denna ståndpunkt, äfven långt efter det densamma varit af både teorien och erfarenheten utdömd. Den handelspolitik, hvars mognaste frukt var den med 870 förbudsbestämmelser prunkande tulltaxan af år 1771, utdömdes i princip först vid 1823 års riksdag. Men ehuru detta utdömande upprepades vid följande riksdag i ännu bestämdare ordalag, dröjde det likväl sedermera mer än en mansålder, innan de sista spåren af denna handelspolitik försvunno ur tulltaxan. När detta skedde, hade, som bekant, den allmänna opinionen i landet med sällspord enighet och värme länge omfattat tullpolitiska åsigter, alldeles motsatta frihetstidens. Den rena frihandelsläran proklamerades då af både Riksdag och regering upprepade gånger i offentliga aktstycken, men detta oaktadt ledde denna reformifver icke till något annat än skapandet af ett protektionistiskt system, som sedermera i allt väsentligt orubbadt kvarstod ända till år 1888, trots de ifrigaste frihandelsagitationer vid början af detta tidsskede och trots icke mindre ifriga agitationer från annat håll under den senare tiden. Och lika konservativ, som vår tullagstiftning varit i fråga om principer, lika seg har den varit i fråga om detaljerna i tulltaxan. I trots af att det sätt, hvarpå tullsatserna här i landet bestämmas, synes särskildt inbjuda till täta omkastningar, i trots af de mest vexlande konjunkturer, i trots af de lifligaste agitationer har det dock icke varit sällsynt, att tullsatser i våra tulltaxor kvarstått orubbade icke blott 10 och 20, utan ända till 30 och 40 år. *Stabilitet* har, med ett ord, varit ett synnerligen utmärkande drag för den svenska tullagstiftningen.

Med ett undantag, ett märkligt undantag, lärorikt just i närvarande ögonblick! För spanmål, för råämnet till vårt dagliga bröd, har stabilitet i tulltaxan icke kunnat ernås, förr än denna nödvändighetsvara gjordes tullfri. Dessförinnan kastades vi oförligt och spasmodiskt från den ena ytterligheten till den andra, från höga prohibitiva tullsatser öfver låga tullsatser till exportförbud och tullfrihet och tvärt om.

Under de första 4 årtiondena af detta sekel förändrades bestämmelserna om spanmåls tullbehandling oförbrutet. Från år 1800 till år 1838 utfärdades i detta ämne 67 kungörelser, af hvilka icke färre än 39 — således flera än årens antal — innehöllo bestämmelser rörande tullafgifternas belopp. Och äfven sedermera, då man kommit till insigt om det gagnlösa och skadliga i dessa täta omkastningar och på grund häraf börjat särskildt eftersträfvat stabilitet jemväl på detta område, dels genom att moderera tullarnes belopp, dels genom att i öfverensstämmelse med hvad 1834 års tullkomité hemställt, fastställa spanmålstillarne för längre perioder, under uttrycklig förklaring, att de skulle vara orubbade, drefs man dock oemotståndligt, på grund af omständigheternas magt, trots de allvarligaste föresatser och de mest bindande löften, att åter tillgripa än exportförbud, än tullfrihet, till dess man fann den enda utvägen ur dessa svårigheter vara att proklamera permanent tullfrihet.

Hvarför nu detta? Hvarför har man aldrig någon längre tid lyckats uppehålla spanmålstillarne vid oförminskadt belopp? Hvarför har det just på detta enda område icke varit möjligt att bibehålla stabilitet i tullagstiftningen? Endast därför, att i spanmålstillaren, i långt högre grad än i någon annan skyddstill, springer i dagen och kommer till utbrott den olösliga konflikt, som utgör protektionismens Achillesehäl, konflikten mellan tillverkarens och afnämarens intressen. Med hvarje öre spanmålen stiger i pris, växa äfven skälen mot dess beskattning i styrka, till dess de blifva oemotståndliga. Huru lifligt öfvertygad man än varit, att det är statsens pligt att, såsom hans excellens herr statsministern nyss uttryckte sig, bereda »skapligt pris» åt jordbrukarne, och huru litet man än tvekat att söka åstadkomma detta genom att lägga skatt på folkets brödföda, har man likväl, så snart spanmålspriset börjat stiga öfver det belopp man genom tullen velat garantera, aldrig kunnat göra sig döf för en annan än mera bjudande pligt, pligten att icke genom statsåtgärder öka svårigheterna af dyr tid i landet. I gamla tider, då man hade i friskt minne hvad hungersnöd ville säga, tvekade man icke ett ögonblick att draga ut konsekvenserna af spanmålens tullbeskattning. Hade jordbrukaren rätt att under brydsamma tider få understöd af landets öfriga innebyggare, ålåg det honom, så resonnerade man då, äfven en motsvarande förpligtelse vid dyr tid. Derför tvekade man icke ett ögonblick att under sådana

*Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.*

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

förhållanden icke blott sätta ned tullen, utan äfven utfärda exportförbud, på det att tillgången på spanmål icke måtte minskas. Denna förpligtelse kände man så starkt för 100 år sedan, då man ännu hade i friskt minne 1772 och 1783 års händelser, att i en kongl. kungörelse af år 1794 hvarje försök att genom export minska spanmålstillgången betecknades såsom ett »mot hela fäderneslandet begånget nidingsbrott». Men äfven senare, då förhållandena blifvit andra, då man icke erhöll så skarpa påminnelser om hvad brist på spanmål kan betyda för landet, har man, då spanmålspisen börjat stiga, aldrig kunnat dröja någon längre tid, förrän man sett sig tvungen att föreslå spanmålstillens nedläggning eller borttagande.

Att så äfven nu skett, endast 4 år sedan spanmålstillar åter införts, att den kongl. propositionen härom bär samma kontrasignation som kungörelsen om spanmålstillarnas införande, likasom att denna kongl. proposition tillstyrkts af bland andra ordföranden i 1888 års bevillningsutskott, det är, herr talman, ingalunda något märkligt och oväntadt, det är endast en yttring af den historiens obevekliga logik, som icke kan förryckas af de klyftigaste teorier eller de sinnrikaste partikombinationer. Det har skett nu såsom alltid förut endast därför, att ansvaret vid att icke låta det ske blifvit för tungt. Det har skett nu och skall ske om och om igen, så länge spanmålstillar finnas, ja, det skulle komma att ske, äfven om vi här i landet blefve så protektionistiskt sinnade, att hans excellens herr statsministern måste afstå sin plats på statsrådsbänken till den ärade representanten för Vadsbo södra domsaga, som nyss här visade prof på ett så oförsonligt sinnelag. Denne ärade representant skulle då sjelf förvänas öfver, huru snart hans nu så stenhårda hjerta skulle smälta i excellensens bröst.

Nu har man visserligen sökt göra gällande, att det här endast är fråga om ett exceptionellt fall. Det skall, säger man, icke vidare förekomma sådana stegringar i spanmålspisen. Hvad var det man sade år 1888? Försäkrade man icke äfven då, att några sådana stegringar icke vidare skulle förekomma? Och likväl är man nu åter färdig att upprepa samma spådom. Dock, det är sant, man bjuder äfven skäl för sin åsigt. Både herr finansministern och reservanterne från Första Kammaren tala om, huruledes vi, om vi blott bibehålla spanmålstillarna, slutligen skola komma derhän, att vi, som det heter, blifva oberoende af utlandets åtgärder med afseende på landets förseende med säd. *Då* skola prisfluktuationerna blifva mindre, med andra ord: tullen skall bidraga att minska fluktuationerna. Jag känner väl igen detta argument. Det är ett af de många lånen från de tullpolitiska fejderna i Tyskland. Men, med förlof, detta är icke ens någon teori, det är en ren fantasi. Den har icke ett spår till stöd af erfarenheten. Hafva väl i det tullbeskattade

Tyskland prisfluktuationerna varit mindre än i England? Eller i Ryssland? Der är man under normala förhållanden oberoende af utlandets åtgärder med afseende på landets förseende med spannmål. Har detta hindrat, att prisfluktuationerna der varit lika starka som på världsmarknaden för öfrigt? Har det framför allt hindrat, att der, i Europas kornbod, i närvarande ögonblick tusentals människor stå inför hungersdödens möjlighet? Och i Nordamerikas förenta stater? De äro ju äfven oberoende af utlandets åtgärder. Men har detta hindrat, att fluktuationerna der varit lika starka som här, och har det kunnat hindra, att jordbrukarne i Förenta staterna nyligen genomgått en jordbrukskris, lika svår som den, öfver hvilken våra jordbrukare med fullt skäl klagat? Men vi behöfva icke vädja till utlandets erfarenhet. Vi hafva rik erfarenhet sjelfva. Kunna vi väl påstå, att under den tid, då vi hade spannmålstullar och då vårt land verkligen utom vid inträffande hungersnöd var oberoende af utlandet, prisfluktuationerna voro mindre än sedermera? Nej, tvärtom. Jag vädjar till dem af kammarens ledamöter, som erinra sig förhållandena vid den tiden, då spannmålstullarne afskaffades, eller som studerat dessa förhållanden: Kan det väl bestridas, att, om det ock var inflytandet från frihandelsteorierna i England, som mäktigt bidrog till att afskaffa spannmålstullarne, dock härtill medverkade icke mindre den svenske jordbrukarens på grund af mångårig erfarenhet vunna öfvertygelse att, så länge man hade spannmålstull och måste hålla på med att sänka och höja den — och att man ej kunde undgå detta, det hade man också lärt sig — det icke var möjligt att få stadga i spannmålsmarknaden?

Reservanterne från Första Kammaren rigta en mycket skarp förebräelse mot Kongl. Maj:t, särskildt skarp för att komma från det hållet. De framhålla att, derest Kongl. Maj:ts förslag om suspension antages, skall detta åstadkomma stor och oberäknelig skada. Ack, mine herrar, detta är endast den gamla historien om grandet och bjelken. Den omständigheten, att suspensionen skall upphöra det eller det datum, den omständigheten, huruvida man skall suspendera $\frac{4}{5}$ eller $\frac{2}{5}$ af tullen, det är icke detta, som bestämmer omdömet om dessa förslag. Det för dem båda, Kongl. Maj:ts och reservanternes från Första Kammaren, karakteristiska är *suspensionsidén*: det är *denna* som är det betänkliga. Vi skulle åter föras in på denna osäkerhetens väg, som under förra hälften af detta århundrande befans så olycksbringande. Vi skulle åter lefva i ständig ovisshet om huru inom den närmaste framtiden spannmålstullen skulle ställa sig. Landets jordbrukare och spannmålshandlare skulle aldrig veta, vare sig om tullen vid suspensionstidens slut åter skulle höjas eller om, ifall detta skett, den icke åter plötsligt skulle till större eller mindre del suspenderas. Och jag tillåter mig betona, att det ena är fullt ut lika olycksbringande som det andra. För den, som vill undvika

*Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)*

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

osäkerhet i affärlifvet, måste det på grund häraf te sig som ett önskningsmål, att, såsom vår grundlag förutsätter, tullen alltid må fastställas för *helt* budgetår och sedan så vidt möjligt lemnas orubbad.

Hvad nu beträffar det belopp, hvartill tullarne må anses böra bestämmas för år 1893, hyser jag för min del visserligen icke någon tvekan derom, att vi kunna afskaffa dem helt och hållet. Jag har äfven motionerat derom. Jag har ytterligare styrkts i min åsigt härom genom Kongl. Maj:ts proposition. Ty om man i ett slag kan sänka tullen till 50 öre, så kan man ovilkorligen äfven taga bort den. Denna femtioöring måtte väl icke hafva någon betydelse från skyddssynpunkt eller ur finansiell synpunkt. Dess enda betydelse är att vara ett slags minnes- och handpenning, en erinran om forna strider och en uppeggelse till nya. Men om det skulle vara fördelaktigt, det lemnar jag derhän.

Jag är, som sagdt, fullt öfvertygad derom att, såsom en reservant från denna kammare inom bevillningsutskottet framhållit, det sällan funnits ett så lämpligt ögonblick att helt och hållet borttaga spanmålstillarne. Det fins i sjelfva verket endast *ett* skäl, hvarför man icke skulle göra det: önskvärdheten att visa försonlighet och tillmötesgående. Det är väl sant, att hvarje gång hittills dylika försonlighetsförslag framstälts, hafva de tillbakavisats. Men jag är dock villig att underordna mig våra reservanters mening och framställa ett sådant anbud en gång till. Jag gör det under uttryckligt förklarande, att jag dermed ingalunda anser tullen för all framtid bestämd till 1 krona 25 öre pr 100 kilogram. De, som hafva samma åsigt som jag, komma nog, särskildt om spanmålsprisen stiga, att fortfarande sträfva att helt och hållet få bort tullen; liksom jag är öfvertygad, att representanten för Vadsbo södra domsaga kommer att arbeta för att få den höjd. Men detta synes mig icke böra hindra, att vi för närvarande å båda sidor kunna finna en åtgärd af försoning eller tillmötesgående ändamålsenlig. Då nemligen utsigtarna att alldeles få bort tullen nu äro så små, men de fleste tyckas vara ense om att en nedsättning bör ega rum, synes mig det vigtigaste vara att främja ett sådant beslut härom, att den osäkerhet i affärlifvet, som jag nyss berörde, så mycket som möjligt undvikas. Då detta skulle vinnas och derjemte möjligen ett lugnare tillstånd i det politiska lifvet skulle ernås, om vi beslöte att fastställa tullen i enlighet med herr Johanssons med fleres betänkandet vidfogade reservation, anhåller jag att få yrka bifall till desse reservanters förslag.

I detta yttrande instämde herrar *Linder*, friherre *Fock* och *Falk*.

Herr Bengtsson i Gullåkra: Med de åsigt, jag hyser i tullfrågan, kan jag icke annat än på det högsta beklaga den brist på tillmötesgående, som flertalet af ledamöterna i bevillningsutskottet visat i den föreliggande frågan. Jag kan nog förstå, att skälet för den, som icke kunnat vara med om det slut, hvartill utskottet i sitt betänkande kommit, föranledts af ren princip som frihandlare, och att de, som genomdrifvit suspensionsförslaget, hoppas få sitta i orubbadt bo med det höga tullskydd, vi för närvarande hafva. Men jag undrar, om icke dessa båda ytterlighetsprinciper äro lika förkastliga i närvarande stund. Ty lika omöjligt, och jag vågar påstå, lika oklokt som det vore att med ett enda penndrag stryka öfver allt hvad tullar heter, om man än haft magten dertill, lika oklokt är det att invagga sig i den föreställning, att man skulle kunna få bibehålla dessa tullar oförändrade. Ty man måste väl förutsätta så mycket förstånd hos båda partierna, att de inse nödvändigheten af att räkna med tidsförhållandena, och dessa mana sannerligen icke i närvarande stund till ytterligheter å någondera sidan. För min del hade jag i det längsta hoppats, att ledamöterna i bevillningsutskottet skulle insett nödvändigheten af ett tillmötesgående och att något härför borde göras. Det ser emellertid sorgligt nog ut, som om de följt den gamla satsen: allt eller ingenting.

Då denna tullfråga varit före i kamrarne under föregående år, hafva så många vackra ord uttalats, att jag vågar påstå, att, i fall den minsta sanning och allvar legat till grund för alla dessa försäkningar, att man i sina beslut endast afsåge fosterlandets och det allmännas väl, jag för min del icke kan förstå, att man skulle behöfva rygga tillbaka för ett tillmötesgående, utan håller fästmera före, att man i stället borde under närvarande förhållanden öppet och ärligt räcka hvarandra handen och söka arbeta för att komma in på den medelväg, som reservanterna föreslagit. Man skulle genom ett sådant tillmötesgående åstadkomma ganska mycket godt samt särskildt äfven bryta udden af de olyckliga tvister, som i detta hänseende under många år varit rådande och hvilka varit till skada icke allenast för denna frågas afgörande, utan, jag vågar påstå det, äfven vid många andra frågor, som blifvit afgjorda här i Riksdagen, der denna eländiga tullstrid förorsakat, att vi gått helt andra vägar, än om vi i denna fråga stått såsom ett enigt parti.

Jag skall icke, herr talman, tillåta mig att uttala något omdöme om hvilket af dessa ytterlighetspartier, som af mig påpekats, har rätt. Men jag ber få uttala den förhoppning, att, då frågan nu ånyo föreligger till afgörande, vi alla, inom såväl det ena som det andra partiet, skola till motiv för våra handlingar taga fosterlandets och det allmännas väl samt försöka att gå hvarandra till mötes, hvilket för visso skulle lända till sannskyldigt gatu och bästa för båda partierna.

*Ang. tullen
å spanmål,
omalen.*

(Forts.)

Ang. tuller
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

På grund häraf tager jag mig friheten yrka afslag å utskottets förslag och bifall till den af herr Johan Johansson i Nora-skog med flere afgifna reservation i den föreliggande punkten.

Herr Göransson instämde häruti.

Herr Schöning: Hade jag icke begärt ordet, innan herr Waldenström yttrade sig, så skulle jag nu kunnat inskränka mig till att instämma i hans yttrande, men då jag fått ordet, skall jag begagna mig deraf, men jag lofvar kammaren likväl att vara mycket kort.

Då jag för fyra år sedan yttrade mig i denna fråga, vågade jag säga, att åsättandet af tullar å lifsförnödenheter var orättvist och orättfärdigt, och efter dessa år står jag på precis samma ståndpunkt. Dessa tullar äro orättvisa och orättfärdiga, och, hvad mera är, de beräkningar man uppgjorde vid deras införande vilja numera icke hålla streck. Jag tror, att vi fått en rik erfarenhet derom, att de gagnat få, om ens någon, men skadat många.

För fyra år sedan kom jag att tala om tullarne med en förstekammarledamot, en gammal tullvän för öfrigt. Han yttrade då, att vi, snart sagdt, stode vid branten af samhällets undergång, och han tillade: »dit hafven I fört oss, herrar frihandlare!» Jag frågar nu denne ledamot och äfven denna kammare: hvarhän hafven I, herrar protektionister, fört oss under dessa fyra år? Är det framåt? Nej, vågar jag säga, bakåt! En talare har visserligen nyss sagt, att i hans hemort har folket nu fått bättre tillgång på arbete och äfven bättre vilkor i öfrigt. Jag vill icke bestrida detta, men det är i så fall ett undantag från den allmänna regeln. Ty nog lärer väl arbetslösheten för närvarande vara mycket större än för fyra år sedan. — Jag vill emellertid komplimentera den ärade talaren för hans konsekvens i åsigt.

Huru tro herrarne, att budgeten för 1893 kommer att gestalta sig? Tro herrarne, att det blir något lätt arbete att uppgöra den? Jag tillåter mig betvifla det. Men hvad jag med visshet vet, är, att, om alla dessa många millioner kronor, som under de senaste fyra åren betalats till statsverket i tullar, förblifvit i folkets fickor, förhållandena icke skulle hafva varit såsom de nu äro. då en allmän oförmåga att köpa är rådande. Herrar protektionister lofvade oss dock, om tullar blefve beslutade, så god tillgång på penningar, att det i landet skulle blifva en ofantlig köplust och köpförmåga. Jag bestrider bestämdt, att detta inträffat. Ty icke allenast från städerna, utan äfven från landsbygden rundt omkring i landet höra vi alla dagar talas om arbetslöshet, brist på arbete, och att fabrikerne inställa sina arbeten för vissa tider. Dessa tullar hafva således alldeles icke medfört någon lycka. Hvad de deremot medfört, är, att der nöden förut varit svår, den nu är ännu mycket svårare. Tro mig, mina

herrar, att många hem finnas, der 1 krona à 1 krona 50 öre om dagen skall räcka till att mätta många, ja, ibland ända till 7 à 8 munnar. Huru ett så litet belopp skall kunna räcka till äfven med största sparsamhet under nuvarande förhållanden, det lemnar jag derhän.

Men det är icke på känslighetens grund man skall tala här i denna praktiska kammare. Frågan är nu blott, huru man bäst skall råda bot för det onda. Skall man bibehålla tullarne? Skall man afskaffa dem eller skall man gå den medelväg, som reservanterna i Andra Kammaren föreslagit?

Jag bekänner öppet, att reservanternas förslag icke tilltalar mig, i all synnerhet som jag varit med om att afgifva en motion i en helt annan rigtning, men jag skall dock, i likhet med några föregående talare, inskränka mig till det uttalande, att om ingenting annat hjälper, kommer jag att rösta med reservanterna.

Herr Jansson i Krakerud: Med anledning deraf, att jag varit med om att underteckna föreliggande reservation, skall jag nu yttra några ord, och lofvar att dervid inskränka mig så mycket som möjligt.

Jag var ganska tveksam, innan jag kunde besluta mig för denna reservation, och detta hufvudsakligen på den grund, att, innan jag reste upp till Riksdagen, jag gjorde en resa till mitt kommittentskap för att taga reda på förhållandena der beträffande de nu befintliga tullarne. Jag fann då, att i de allra flesta socknarne måste folket köpa sitt spanmålsbehof. I en af socknarne fans en person, som genom beräkningar skulle försöka taga reda på, huru stor skatt drabbade socknen med anledning deraf, att priset på alla lifsförnödenheter stigit så mycket efter tullarnes införande, och det resultat, hvartill han dervid kom, representerade ett ganska betydande belopp. De allra fleste inom denna ort voro dock af den åsigt, att man icke borde taga alla lifsförnödenheter med i beräkningen, på den grund att den arbetande befolkningen för närvarande icke kunde köpa annat än bröd till potatisen och litet salt dertill. Herrarne kunna då förstå, att det varit svårt för mig att vara med om en reservation, som afser åsättande af en tull på spanmål, uppgående till 1 krona 25 öre för 100 kilogram. Förhållandena äro emellertid nu sådana, att man här måste taga allt som det är; och då ställningen inom Riksdagen är sådan, att man för närvarande icke kan hafva riugaste utsigt, att den skall besluta hel tullfrihet på spanmål, har jag, för att kunna tillmötesgå anspråken i denna fråga samt i någon mån stilla oron inom nationen och i Riksdagen, beslutit mig för att vara med om denna reservation.

Jag skall dock be att få tillägga, att jag ej kan erkänna, att det nu, äfven från tullskyddsvänlig synpunkt sedt, längre kan finnas några skäl för tullarnes bibehållande, och detta på den

*Ang. tullen
å spanmål
omalen.
(Forts.)*

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

grund, att, när de åsattes, man gick ut från det faktum, att rågen då kostade 9 kronor tunnan, och om man skulle få 2 kronor 50 öre i tull för tunnan, priset naturligtvis icke komme att stiga med hela tullbeloppet, men åtminstone med ett par kronor. Följaktligen skulle rågen komma att kosta omkring 11 kronor tunnan. Och om jordbrukarne finge denna lilla hjälp, skulle de blifva uppmuntrade på ett sätt, som gjorde, att de sedan kunde reda sig. Nu hafva de fått ett sådant handtag, att priset på rågen gått upp till dubbla beloppet. Vi veta alla, att en dylik enorm stegring af denna nödvändighetsvara väckt en sådan oro i landet, att å ena sidan arbetarne samlas i stora grupper uttalande den åsigt, sedan de strejkat, att så och så mycket måste de hafva i dagspenning för att kunna existera samt att, om de icke få detta, de måste fortsätta med strejken, ända till dess att de få den förhöjda dagspenningen, tagande naturligtvis desse arbetare dervid icke i betraktande, huruvida producenterna få så mycket för sin vara, att de *kunna* betala den begärda förhöjningen. När man sedan får höra herr Bergendahl säga, att 25 kronor för en tunna hvete är just det pris våra jordbrukare behöfva få för denna vara, och att till följd deraf vi skola *bibehålla* den nuvarande tullsatsen derå oförändrad, hvarvid denne herr Bergendahl å sin sida naturligtvis icke tager hänsyn till konsumentens förmåga att betala detta pris, utan endast till producentens behof, på grund hvaraf han också drager den slutsatsen, att producenten har rätt att få minst detta belopp för en tunna hvete — då man hör dylika ytterligheter i uttalanden, skulle åtminstone jag för min del vilja söka åstadkomma någon moderation af dessa öfverdrifter och bidraga till något lugn inom samhället. Jag tror derjemte, att, i fall de herrar, som varit med om det beslut, hvilket föranledt den oro, som nu förefinnes inom landet, vilja tänka noga på saken, det i främsta rummet borde vara de, som skulle känna sig manade att taga första steget till en utjemkning af de nuvarande förhållandena genom att omfatta en försonlighetspolitik, ledande till detta mål. Då en sådan planka nu erbjudes att gå öfver på, synes det mig, att man borde begagna sig deraf och härigenom åtminstone försöka att stilla sinnena i landet, så att nationen omsider finge utveckla sig litet mera sundt och stadigt, än som under de senaste åren varit fallet. Jag skall därför — ehuru jag erkänner, att det litet passar mig att gifva råd i detta fall — be dem af herrarne, som tillhöra det motsatta lägret, att de måtte tänka sig för mer än en gång, innan de afslå den nu föredragna reservation.

Jag yrkar, herr talman, bifall till densamma.

Herr Andersson från Malmö: Jag har icke här begärt ordet för att yttra mig om den nuvarande tullens lämplighet eller olämplighet; ty den frågan har varit diskuterad såväl här i

kammaren som annorstädes så ofantligt många gånger, att det ej lönar sig att i dag upptaga en diskussion derom. Jag har endast begärt ordet för att i största korthet få tillkännagifva min ståndpunkt i denna fråga.

*Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)*

Vid 1888 års riksdag, då de nuvarande spannmålstullarne åsattes, anförde man såsom ett viktigt skäl det, att spannmålspriset var så ofantligt lågt. Då gälde rågtunnan endast 9 å 10 kronor, och därför ansåg man nödvändigt att sätta någon tull å densamma, för att vår jordbruksnäring skulle kunna bära sig. Ett skäl, som i mångas ögon var ganska viktigt, är ju således numera alldeles bortfallet. Då rågtunnan är uppe i pris af 18 å 20 kronor — ja, rågen betaltes i fjor höst med ända till 26 kronor pr tunna —, då, säger jag, är det skälet bortfallet. Och jag skall be att få tacka herr Ivar Månsson för hans humana och lugna uppträdande i frågan i dag och äfven därför att han velat beakta detta skäl. Han var nemligen icke så hårdhertad som en talare här bakom mig, som påstod, att det var ett rimligt pris med 25 kronor för hvetetunnan och 18 å 20 kronor för rågtunnan. Ja, det kan han möjligen säga, om han ser saken helt och hållet från producentens synpunkt. Men för konsumenten ställer sig frågan annorlunda; ty hvartenda öre, som hans brödkaka fördyras med, är mera känbart för honom, än det kan vara välgörande för producenten.

Med afseende å min ståndpunkt i denna fråga får jag säga, att jag skulle helst vilja vara med om, att tullen helt och hållet slopades. Men då jag anser, att det vore oklokt och att man icke skulle vinna någonting på att vidhålla ett sådant yrkande, skall jag endast hos herr talmannen anhålla att få sluta mig till dem, som yrkat bifall till den af herr Johan Johansson i Noraskog m. fl. afgifna reservation. Om man går in derpå, tror jag, att man åtminstone till någon del skall borttaga det inom landet rådande missnöjet med tullbeskattningen.

Herr vice talmannen Danielson: Herr talman, mine herrar! Då jag förut i dag hade ordet, tillät jag mig att yrka bifall till den reservation, som är afgifven af utskottets ledamöter från Första Kammaren beträffande punkten 3. Men jag fick sedermera en tillvitelse af en ärad talare, som sade, att jag ej anført något skäl, utan blott framställt ett naket yrkande. Detta jemte hvad som i öfrigt yttrats har föranledt mig att nu begära ordet.

Med afseende å hvad den nämnde värde talaren yttrade vill jag endast svara, att jag förmodar, att han hört och läst både förr och nu, hvad som anförts såväl för som emot i denna fråga, och då tror jag, att han också bör ha hört de skäl, hvarpå tullvännerna stödja sig.

Jag är belåten med och tacksam för den vänliga och allvarliga ton, som här gjort sig gällande i denna fråga. Den är

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

verkligen allvarlig. Vi böra icke förifra oss å någondera sidan, utan vi böra se allenast på landets bästa i detta fall. Det är det jag vill göra, och mig synes då, att en nedsättning *nu* är berättigad. Derfor har jag ej heller gjort något annat yrkande än att man må medgifva en nedsättning till 1 krona 50 öre. Spanmålsprisen äro så höga, att vi godt *kunna* göra det. Vi böra också göra det med hänsyn till tidsförhållandena. Men oaktadt jag sålunda kan vara med om en nedsättning, anser jag mig dock icke kunna frångå den åsigt jag alltjemt hyst, att minimum för tullsatsen å spanmål *under normala förhållanden* är det gamla beloppet eller 2 kronor 50 öre. Nästa års skörd och förhållanden i öfrigt kunna föranleda dertill, att vi mycket väl behöfva detta lilla skydd igen. Detta är en omständighet, som vi icke böra förbise. Om samma förhållanden förefinnas nästa år som nu, har ju den då sammanträdande Riksdagen samma anledning, samma skäl och samma rätt att ändra hvad som kan vara lämpligt att ändra. Det är detta jag ville hafva sagdt.

Därnäst fäste jag mig något vid herr Hamiltons på Stockholmsbänken anförande, och jag får verkligen säga, att för mig utgör hvad han omnämnde intet skäl alls. Han talade mest om förhållandena för 100 år sedan, hvilket bevisar, att han har mycket mera *läst* sig in i dessa förhållanden, än han *left* sig in i våra nuvarande. Han tyckes icke känna vårt näringslifs och synnerligen jordbrukets nuvarande tillstånd. Inom de hundra åren har, som man väl vet, ofantligt mycket förändrats. Huru ha icke kommunikationerna under den tiden förbättrats? Nu är det blott några dagars affär att få en mängd spanmål hitöfver från Amerika. Det är tydligt, att förhållandena nu äro helt annorlunda än för 100 år sedan. Och jag skulle vilja göra en hemställa till den värde talaren, som också anförde i denna fråga något om förhållandena i utlandet. Han nämnde England och Amerika och flere andra länder. Om vi nu se på detta England, som är ett frihandelsvänligt land, så har jag icke hört någon menniska förneka, att mycken nöd och mycket elände finnes der, ja, mycket mer än hos oss. Hvad beträffar Amerika, som är ett i hög grad tullvänligt land, så veta vi ju, att våra söner och anhöriga utvandra dit och bosätta sig der. Detta utgör ett bevis på, att under protektionismens tullskyddade förhållanden trifvas de väl och kunna förvärfa sin utkomst, ja, äfven blifva burgna. Detta är förhållanden, som man bör beakta. Och gör man det, skall man icke alltför mycket yrka på tullfrihet för att få samma nöd och elände hos oss, som råder flerstädes i England; utan man skall då vara med om en måttlig tull, för att under skyddet deraf ett lika rikt näringslif om möjligt må utvecklas här i landet som i Amerika. Jag anser, att det är tullskyddet som upphjelp Amerikas jordbruksnäring och industri.

Man säger, att tullen fördyrar våra lifsförnödenheter. Ja, de förhållanden, som nu några månader förelegat, ha fördyrat våra lifsförnödenheter. Men behöfver jag ej lifsförnödenheter, hvilket yrke jag än har? Den, som sysselsätter sig med jordbruk, förvärfvar väl icke sina lifsförnödenheter på annat sätt än den, som arbetar i industrien.

*Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)*

Jag anser, att vår jordbruksnäring, denna stora näring, vårt lands hufvudnäring, är den enda, som i stort förmår samla upp arbetskrafter och förmår gifva alla dem, som vilja verkställa det arbete, som förekommer i denna näring, deras utkomst och uppehälle. Derfor böra vi se till, att denna näring omhuldas, så att dess arbetare erhålla sin utkomst och att ej alla arbetare begifva sig till städerna. Der förefinnes, säger man, arbetslöshet, och när så är, kan väl ej vara rimligt att öka detta förhållande. En annan omständighet, som jag anser vara egnad att i viss mån afhjelpa denna afsedda arbetslöshet och arbetsbrist, är jemväl tull på industrialster. Det är nu, som vi känna, första gången på många årtionden som Riksdagen har i sin hand att besluta industritullar; och få vi lämpliga sådana, anser jag, att industrien skall komma i tillfälle att bereda arbete åt många flere än nu. Såväl industrien som jordbruket skulle då kunna bidraga till arbetslöshetens afhjelpande. Dessa två tullar, spanmålstullar och industritullar, äro de enda medel, synes mig, hvarigenom man kan skapa en bättre och tryggare framtid för vårt fosterland. Nu talade herr Hamilton om, att för 30 à 40 år sedan hade vi frihandel, och att vårt land då hade en lysande period. Ja, det känna vi alla, mine herrar, och jag vill endast erinra derom, att under den perioden användes och föröddes det bästa vi ärfvt af våra fäder, nemligen skogen. Skogarne, vårt bästa kapital, äro till stor del borta. Landet har i detta fall blifvit i hög grad tillbaksatt och ruineradt. Hvad hafva vi då under den perioden vunnit? Jo, derjemte en jordbruksskuld, en i landets jord in-tecknad skuld, till följd hvaraf flere, ja, tiotal af millioner årligen gå till utländingen endast i räntor, det är ett arf ifrån den der perioden, som man ansett vara så lysande och lycklig. Det är denna erinran jag velat göra, då man i denna fråga kommit med sådana sidoskäl, som ligga långt bort ifrån densamma. På hvad våra förhållanden för närvarande betinga anser jag, att man kan bygga mycket i frågans nuvarande ställning.

Det kunde äfven ytterligare sägas ett och annat, men jag vill ej upprepa hvad som redan är anfördt. Vi äro alla temligen inne i denna fråga. Vi ha här under många riksdagar diskuterat den, och vi ha sjelfve läst och hört så mycket derom, så att jag tror icke, att man kan rubba någons öfvertygelse i denna fråga. Men hvad jag kan säga nu är, att man vid frågans behandling denna gång glädjande nog ådagalagt mycken aktning för hvarandras åsigter. Särskildt gläder det mig, att

Ang. tull
å spannmål,
omalen.
(Forts.)

man äfven å motsatta sidan funnit ställningen sådan, att någon tull är berättigad. Det är möjligt att motsidans män i framtiden skola söka få bort tullarna; men det gläder mig, att ingen ännu nttalat ett yrkande härom. Jag tror därför, att man skall respektera våra åsigter, då vi vidhålla den uppfattningen, att en tull på 2 kronor 50 öre är det minimum som jordbruket behöfver. Och då man ej med skäl kan säga, att jordbrukets utveckling gått så framåt, att det finnes öfverflöd af arbetskrafter på det hållet, så tror jag, att de gamla skälen finnas kvar att vidhålla den uppfattningen, som förut gjort sig gällande i Riksdagen. Det är ett faktum, mine herrar, att jordbruksnäringen fortfarande lider brist på arbetare. Ty ett fåtal vill egna sig åt jordbruksarbetet, därför att det är det ovissaste af alla yrken, enär, som vi känna, landtbrukaren ofta utsättes för alla möjliga misräkningar. En landtbrukare kan ej förut beräkna, hvad han har att vänta för väderleksförhållanden, hvad han har att vänta för skördeförhållanden, hvad han har att vänta för prisförhållanden och arbetslöner och mer eller mindre liknande förhållanden i afseende å sin näring. Dessa oberäkneliga förhållanden göra, att han ej kan stå värnlös mot sina rika grannar, som få rika skördar, hvilka de kunna kasta in på vår lilla marknad. Under trycket af sådana förhållanden är det nödvändigt för oss, att vi söka bibehålla det ringa tullskydd, som Riksdagen en gång beslutit. Men på samma gång är jag villig medgifva en nedsättning af dessa tullar, då förhållandena ha gestaltat sig så som de nu gjort.

Sådana äro i korthet de skäl, som för mig gjort, att jag vidhåller mitt yrkande och anhåller om proposition på det samma.

Häruti instämde herrar *Peterson* i Hasselstad, *Ersson* i Arnebo och *Mallmin*.

Herr Bülow: Då herr Bergendahl här höjde sin flagga upp, så fingo vi se, att det var »det rene flag». Detta på den grund, att man icke skall göra några eftergifter. Jag trodde annars, att ett konstitutionelt samhällsskick icke vore något annat än en fortsatt kompromiss mellan partierna. Skall hvart parti säga nej till det tillmötesgående som erbjudes, hvart skola vi då komma till slut? Vi skola icke komma någonstädes. I afseende på den ofantliga betydelsen af denna fråga hafva vi frihandlare i Andra Kammaren trott oss böra visa oss försonliga mot våra motståndare och söka dämpa det hat och den ovilja, som tullarne åstadkommit i vårt land. Mina herrar, det fans en gång ett parti i vårt land, som icke ville göra några eftergifter, det var prestandet som förklarade, att det icke ville gifva efter i representationsfrågan, men det uppkom då en så stark opinionstorm, att hela prestandet för den snart måste gifva vika. Och det kan nu, om

herrar protektionister icke visa tillmötesgående, komma att uppstå en lika stark opinionsstorm. Jag har varit med bland dem, som vilja i denna fråga gå halva vägen, men det ser ut, som om det andra partiet, tullvännerna, icke skulle vilja taga ett sådant steg och möta oss. Herr Bergendahl berättade oss, att då tullfrågan först uppstod, var skälet det, att då var priset på en tunna råg 10 kr., men man önskade komma upp till 15 à 16 kr., och då skulle man vara nöjd. Nu har rågtunnan efter hans uppgift stigit till 19 kr., men ändock är man icke nöjd, fastän det är 3 à 4 kronor högre, än man önskat sig; ändock vill man icke gå till mötes och visa sig försonlig i en fråga, som uppkallat en stark storm inom landet. Då man höjer sin stämman inom riksförsamlingen för ett sådant program, gör man på det hela alla regeringar omöjliga. Vi hafva ett annat land i Europa, der partierna höja dylika program och framkalla ständiga ombyten och derigenom göra en regering omöjlig. Här har regeringen lyssnat till en allmän opinion, och sådant gör en regering gerna nu för tiden, då det visar sig att opinionen är stark och allvarlig. Deremot är det icke vanligt, att *partierna* lyssna till opinionen; de lyssna helst till sina egna meningar och fördelar. Men på det sättet kommer man icke fram i de stora frågorna. Skulle det verkligen finnas någon här i kammaren, som vill påstå det vara en lycka att dyr tid råder i vårt land? Sådana tider hafva ofta rådt i Sveriges land, men Riksdag och regering hafva alltid sökt afhjelpa ett sådant förhållande, som nu trycker på de fattigare klasserna. Jag föreställer mig, att Riksdagen i första rummet är till för att bevaka de fattigare klassernas bästa. De rika samhällsklasserna behöfva icke så mycket Riksdagens skydd. I dag ser svenska folket upp till svenska Riksdagen, och det vore be- dröfligt, om denna Riksdag i dag, då vi stå hvarandra så nära, skulle säga ett hårdt nej.

Jag yrkar, herr talman, bifall till reservanternas af Andra Kammaren förslag.

Herr Lasse Jönsson: Berodde det på dessa tjugufem ören att kunna åstadkomma på samma gång stadga och fasthet i allmänna rörelsen som försonlighet emellan partierna, ja, då skulle jag vara den förste att tala för detta af Andra Kammarens reservanter afgifna förslag. Att det dock i verkligheten är fråga om något helt annat, det kan man inse, då man hör huru som nästan hvarenda en, som yrkar bifall till denna reservation, börjar med att säga: »Jag skulle helst vilja hafva bort hela tullen, jag böjer mig dock nu för nödvändigheten, men så fort det blir lämpligt tillfälle, skall jag vara med om att stryka hela tullen.» Det kan således icke vara tal om någon stabilitet, ty herrarne vilja ju icke alls vara med om att någon längre tid bibehålla tullarne. Hvad som nu föreligger kan således icke sägas vara

Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)

egnad att befordra den mycket omtalade enigheten. Jag har ämnat yrka bifall till herr Danielsons förslag om en tull på 1:50, och herrarne yrka på 1:25; skilnaden är blott 25 öre, men så kommer frågan om fortsättningen efter den 1 juli 1893; å ena sidan yrkas att tullen då skulle höjas till 2:50, men å den andra att den fortfarande skulle förblifva 1:25. Men innan dess ha vi ju en riksdag, och det är icke tu tal om, att icke denna tullfråga då skall komma före både från ena och andra hållet. Innan den tiden kan det blifva helt andra förhållanden än nu. Skulle samma förhållanden som nu fortfarande blifva rådande, kan det ju icke vara tal om att yrka en förhöjning af tullen, men om motsatsen skulle inträffa, om utländingen skulle rusa på oss med en »öfverflödande» import och rågpriset åter går ner till 9 à 10 kr. per 100 kilo, då kunna väl herrarne icke annat än inse, att det skulle behövas samma skydd, som år 1888 bestämdes. Men det är en sak, som nu icke egentligen föreligger, utan som kan afgöras nästa riksdag. Herrarne må därför icke upptaga det såsom någon gensträfvighet att vi vidhålla det förslag som kommit från Första Kammarens reservanter. Jag yrkar bifall till det af herr Danielson gjorda yrkandet.

Herr Östberg: Jag ber, herr talman, att med blott några få ord få angifva min ståndpunkt till den föreliggande frågan. Det har anförts, att tullarne under den tid, de varit gällande hos oss, endast medfört skada så väl för landet i dess helhet som särskildt för jordbruksnäringen. Jag vill icke inlåta mig i någon debatt om denna sak utan endast, med all respekt för mina motståndares åsigt, uttala såsom min uppfattning, att dessa tullar under de 3 à 4 år de varit gällande varit till nytta både för landet i dess helhet och för den jordbrukande befolkningen.

Emellertid äro, såsom alla erkänna, förhållandena nu sådana, att en nedsättning af tullen bör ske. Härför talar å ena sidan den omständigheten, att prisen äro så höga, att billighet och rätt göra till en pligt att tillmötesgå de yrkanden, som så länge och så ifrigt framstälts, om en lindring i tullbeskattningen. Å andra sidan är det en synpunkt, som också talar härför, nemligen den omständighet, att i vårt land striderna angående lifsmedelstullar hafva fortgått med en bitterhet och en skärpa, som efter min uppfattning icke varit påkallade af sakens egen natur och ej heller förekommit i andra länder, der på senare tiden tullarne hafva höjts. Dessa båda omständigheter göra, att en nedsättning bör ske, och det erkännes från alla sidor.

Det är egentligen endast en fråga, der olika meningar vid detta tillfälle göra sig gällande, i det man å ena sidan önskar en nedsättning endast till midten af nästa år, då nu gällande tull skulle återinträda, hvaremot man å andra sidan ansett en permanent nedsättning vara lämplig. Skulle man se saken endast

från den ekonomiska sidan, erkänner jag, att de åsichter, som hyllas af ledamöterna från Första Kammaren, kunna vara fullt rigtiga, ty nästa Riksdag har i sin hand att efter sig då företeende omständigheter reglera tullen för det året och det nästa. Men ser jag åter på den andra sidan, nemligen behovet och nödvändigheten af att få något mera lugn i afseende på denna frågas behandling, kan jag icke annat än ställa mig på deras sida, som önska en permanent nedsättning af tullsatserna. Jag kan därför icke annat än erkänna det tillmötesgående, som från utskottsledamöterna från Andra Kammaren blifvit visad, och jag är tacksam därför. Emellertid kan man ju tveka något om det belopp, till hvilket en nedsättning bör ske. Herr Ivar Månsson, med hvilken jag i detta fall instämmer, har ansett, att man borde stanna vid en siffra af 1:50, i anslutning till de åsichter, som gjort sig gällande hos ledamöterna från Första Kammaren rörande tiden till den 1 juli 1893. Det är naturligtvis omöjligt att på objektiva grunder afgöra, hvilken siffra som är den lämpligaste och rigtigaste. Emellertid förefaller det mig, som om denna siffra 1:50 skulle vara den lämpligaste siffran att stanna vid, helst man då möjligen kunde komma öfverens med Första Kammaren. Med anledning häraf anhåller jag att få instämma i herr Ivar Månssons yrkande, att nu ifrågavarande tullsats måtte sättas till 1:50 för hela året 1893.

*Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)*

Herr Gustafsson: Här hafva talats många vackra saker om försonlighet och tillmötesgående och om möjligheten att genom antagande af reservanternas förslag bringa tullfrågan ur världen eller från Riksdagens bord, som det heter. För min del tror jag icke på möjligheten att få denna fråga bort så lätt. Jag hörde herr Bülow säga, att det hat och den ovilja, som tullfrågan bragt i sinnena, skulle försvinna genom detta tillmötesgående. Min tro är, att så kan det icke gå. Denna fråga skulle kunna liknas vid en törntag, som man pressat in i samhällskroppen. Ej försvinner smärtan derigenom, att man tager bort hälften af taggen och låter den andra hälften sitta kvar. Så länge spetsen finnes derinne, blir också smärtan kvar. Det förundrar mig, att herr Hamilton kunde komma till ett sådant resultat som han gjorde efter sitt anförande, deri han sade, att så länge tullen finnes kvar, kommer det att blifva ständiga fluktuationer och annat elände. Jag måtte höra till »prestenskapet», hvilket, efter hvad herr Bülow sade, aldrig ger med sig, ty jag vill icke vika en tum från den ståndpunkt jag i tullfrågan intagit, allt sedan densamma kom på tal. Derfor vill jag yrka på fullständig tullfrihet, och jag gör det så mycket hellre, som jag vill tjena några kamrater i denna kammare, hvilka förklarade vid riksdagens början, att de aldrig skulle rösta för annat än tullens borttagande. De skulle ju icke komma i tillfälle att rösta för detta, om icke ett sådant yrkande framställdes,

Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)

och för att de skola komma i tillfälle att ställa sig på den sidan, skall jag be att få yrka bifall till mom. a) af herr Fredholms reservation, eller att spannmål, omalen och malen, från den 1 januari 1893 göres tullfri.

Herr Hammarström: Då jag undertecknat en motion rörande den sak, som nu föreligger, skall jag be att få yttra några ord. Man har under diskussionen framhållit de statsfinansiella och kommersiella synpunkterna, men jag skall be att få göra den erinran, att en fråga sådan som denna är i främsta rummet en skattefråga. För min del håller jag före, att det är lagstiftarens oafvisliga skyldighet att så afväga skattebördan, att den står i rimligt förhållande till den skattskyldiges förmåga att bära skatten. Man vet, att lifsmedelstullen är en indirekt skatt, som hufvudsakligen drabbar den mindre bemedlade, hvilken har minsta förmågan att bära densamma. Då man vet, att dessa skattebelopp uppgå till åtskilliga millioner, kan man med skäl fråga, huru det kan vara möjligt för den fattige daglönaren att med sin ringa skärf bidra till sådana oerhörda skatter. För min del vill jag icke alls vara hänsynslös mot jordbrukarne, ty jag vet, att en stor del af dem och i synnerhet de mindre hafva fört och föra en ingalunda behaglig, utan tvärtom en ganska sträfsam tillvaro. Jag är nemligen mycket förtrogen med landbrukarnes, i synnerhet de små landbrukarnes, förhållanden och har sett, att de kunna hafva det mycket sträfsamt, i synnerhet om de äro mycket skuldsatta på sina egendomar.

Men nu har erkänts från protektionistiskt håll, att för närvarande är spannmålen uppe till ett så pass högt pris, att man ansett, att man är ersatt för arbetet, åtminstone är det i hufvudsak erkänt. Men det har också sagts, att det icke råder arbetsbrist i landet, utan att lifsmedelstullarne hafva bidragit till att afhjelpa denna brist. Jag får då upplysa, att det verkligen råder en betänklig arbetsbrist icke endast i de större och mindre städerna utan äfven på landsbygden, och för min del vill jag säga, att tullarne i allmänhet och såsom sådana ingalunda hafva gagnat landet i dess helhet. Deremot förutspår jag att, om man vill löpa linan ut och gå på, till dess det blir omöjligt, landet skall komma att föras in i ett tillstånd och ett förhållande, som skall visa sig sorgligt i längden.

Men, mine herrar, hvad som är värst af allt härutinnan synes mig vara det, att man genom att fortfarande hålla på dessa spannmålstullar sätter vapen i händerna på fiender till vårt samhällsskick. Jag för min del är mycket ledsen häröfver, och hvarje gång jag tänker härpå, blir jag vemodig. Med dessa spannmålstullar till underlag har man så godt tag, och jag är mycket ledsen öfver att detta fortfarande skall behöfva ega rum. Här har vid behandlingen af en annan motion sagts, att man ej borde

vidtaga lagförändringar, åt hvilka opinionen i landet ej gifve stöd. Detta må väl ej kunna sägas i fråga om afskaffandet af lifsmedelstullarne, då det ju är känt, att opinionen emot dessa tullar vuxit till en höjd, som kan kallas en storm, som går från Ystad till Haparanda.

Ehuru jag för min del anser, att lifsmedelstullarne helt och hållet böra afskaffas, tror jag dock under nuvarande förhållanden klokheten bjuder, att man söker, så vidt möjligt är, gå hvarandra till mötes, och därför skall jag anhålla att få ansluta mig till reservanternas från denna kammare förslag.

Herr Erickson i Bjersby: Oaktadt de tillvitelser för hårdhet och brist på tillmötesgående, för hvilka herr Bergendahl efter sitt anförande i frågan varit föremål, vill jag genast förklara, att jag i sak delar hans uppfattning, ehuru jag af särskilda skäl icke kommer att biträda hans yrkande. Vi böra nemligen ihågkomma, att då Riksdagen år 1888 vid äsättande af denna tullsats bestämde densamma till endast 2 kr. 50 öre per 100 kg. af skäl att åtskilliga industrigrenar på grund af gällande handels-traktater då icke kunde få behöfligt skydd, man likväl ansåg, att jordbruket i sjelfva verket behöfde än högre tullsats, och att det lägsta belopp, det kunde nöja sig med, var 2 kr. 50 öre. Sedan dess äro endast tre år förflutna, och likväl vill man nu i samma stund, man ärnar bereda industrien det skydd, den hittills måst sakna, sänka, ja helt och hållet borttaga denna tull, just som dess verkningar börjat visa sig fördelaktiga; ty den har i allmänhet, jag vågar påstå det, varit icke skadlig utan gagnelig.

Bevillningsutskottets vice ordförande nämnde i början af sitt anförande, att ledamöterna inom utskottet från denna kammare först förfäktat den rena tullfrihetens ståndpunkt, men att de för att visa tillmötesgående sedermera förklarar sig vara med om allenast en *nedsättning* af gällande tullsats. De hafva förmodligen antagit, att de icke kunde taga steget fullt ut på en gång, och att de således nu borde taga endast första hälften; men då de förmodligen beräknat, att andra hälften snart skulle följa efter, kan jag för min del icke räkna detta såsom något tillmötesgående. Då jag åter nu ansluter mig till det af herr vice talmannen framställda förslag, gör jag det därför, att jag vill visa tillmötesgående från min sida.

Det har sagts, att många skäl tala för nedsättning af ifrågavarande tullsats, och det hufvudsakligaste af de skäl, som skulle betinga en sådan, skulle naturligtvis vara, att priset på lifsförnödenheter stigit betydligt, samt att följaktligen nedsättningen skulle gagna den mindre bemedlade konsumenten. För närvarande är dock priset på lifsmedel icke öfver det normala eller det belopp, producenten måste för sin vara erhålla, och de skäl, som funnos för nedsättningen förliden höst och som legat till

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

*Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)*

grund för regeringens förslag om suspension, hafva således sedan dess väsentligen bortfallit. Hade förlidet års höst gäلت samma pris som nu, antager jag till och med, att regeringen aldrig kommit fram med sitt suspensionsförslag.

Hvad nu beträffar förslaget om nedsättning af ifrågavarande tullsats till vare sig 1:50 eller 1:25 per 100 kilogram, så vill jag fråga: hvad nytta får den konsumerande allmänheten häraf? Tro herrarne, att de, som köpa sitt bröd bakadt eller i form af mjöl, skola få någon fördel af denna nedsättning? Jag tviflar härpå. Men deremot är jag förvissad om, att den kommer att leda till osunda handelsspekulationer och till skada för producenten.

Beträffande Ivar Månssons förslag kan man också säga, att det innebär ett tillmötesgående; och jag skulle icke hafva fruktat att vara med om detta förslag, om icke enligt min mening deri låge ett medgifvande, att de tullsatser, som 1888 års Riksdag bestämde, voro gripna ur luften och allt för högt tilltagna, hvilket jag för min del icke kan medgifva. Skulle herr Månssons förslag blifva Riksdagens beslut, är jag förvissad om, att, huru än priset på jordbruksalster kunde komma att falla, någon förhöjning af den utaf honom föreslagna tullsats icke skulle kunna åter genomföras. Men detta förhållande skulle å nyo kunna föra jordbruket till ruin. Faran af att taga ett steg, som skulle medföra en så ödesdiger verkan, bör man nog betänka.

Den nu föreslagna tullnedsättningen skulle, säger man vidare, bidraga till upphjelpande af den fattiga befolkningens ställning. Detta påstående är ett fullkomligt misstag, liksom jag i likhet med herr Bergendahl bestrider, att det för närvarande råder någon arbetslöshet i landet. Jag afser här icke Stockholms stad, ty der lærer väl vara arbetsbrist, men då man i sammanhang med förevarande fråga talar om arbetslöshet, får man väl tänka på landet i dess helhet. På landsbygden råder alldeles ingen arbetslöshet, det är tvärt om synnerligen svårt för jordbrukarne att erhålla de arbetskrafter, som de behöfva för skötandet af sin jord. Men skulle lifsmedelstullarne nu tagas bort, skulle jordbrukarne till och med förlora förmågan att aflöna några arbetare, och således arbetslöshet äfven på landsbygden inträda. Arbetslönerna hafva sedan 1888 års riksdag stigit ganska betydligt på landsbygden. Huru förhållandet i detta hänseende är i Stockholm, vågar jag icke säga, men till Stockholm är ju en fullständig tillströmning af arbetsfolk; här tro de sig kunna erhålla hög aflöning och kort arbetstid. Men vi böra väl fästa oss vid förhållandet i landet i dess helhet och icke i Stockholm och andra städer, der förhållandet kan vara liknande det, som råder i hufvudstaden. Endast arbetarne vilja mottaga sådant arbete, som jordbrukarne kunna lemna dem på landsbygden, få de arbete, och der behöfva de hvarken frysa eller svälta. Man säger, att lifsmedelstullarne äro orättfärdiga och orättvisa. Vid tullarnes införande kunde dy-

lika uttryck vara synnerligen lämpliga såsom agitationsmedel, men ingen lär väl någonsin trott dem innebära den minsta sanning, och deras upprepande nu hade man därför kunnat bespara sig.

Det tyckes för öfrigt som om det skulle komma att gå, som man hört från frihandelssidan förutspås: I, jordbruks-protektionister, har man sagt, skolen få se, att spannmålstullarne icke komma att räcka länge. Sedan väl industritullar beslutits, skall det ej dröja länge, förrän jordbrukstullarne slopas. Och hvad hafven I då vunnit med edra tullar och det skydd, som I efterlängttaden så ifrigt? Jag hoppas, att denna spådom icke skall gå i uppfyllelse. Men skulle så ske, må det då blifva frihandlarne och icke protektionisterna, som få hafva varit orsak till vår modernärings förande å nyo till branten af sin undergång.

Det skulle vara mycket att säga i denna fråga; men jag vill yttra mig kort och icke längre upptaga kammarens tid. Jag har endast velat tillkännagifva min åsigt i frågan. Lyckligast hade dock varit, om vi vidblifvit »status quo» i denna fråga.

Jag sluter mig emellertid till det yrkande, som af herr vice talmannen framstälts.

Herr Collander: Endast ett par ord! Här har yttrats af herr vice talmannen, att vi skola vänta till nästa riksdag; den skulle få afgöra, om tullen skall sänkas eller höjas äfven efter den 1 juli 1893. Ja, just från denna synpunkt vore det fördelaktigt att icke hafva olika tullsatser för det första halfåret och för det sista och i synnerhet, som här föreslagits, en högre tullsats för det sista halfåret. Det är nemligen mycket svårt för Riksdagen att sänka en tull, men deremot lätt att höja en sådan, utan att alltför mycket rubbade ingripa på statsregleringen. Jag ber därför att få som min mening uttala, att, om man vill allvarligt tänka på saken, det är bättre att hafva en enda tullsats och ej införa nyheten af två olika tullsatser för samma år.

Jag tackar särskildt de herrar, som vilja gå till mötes och vara med om en nedsättning till 1 krona 50 öre, men är det så litet som skiljer som 25 öre, så tror jag, att herrarne för detta år kunna gå in på reservanternas från denna kammare förslag; sedan kunna ju tullsaterna höjas nästa år, i fall omständigheterna då kräfva det. Jag ber att få biträda herr Johanssons förslag, att dessa spannmålstullar måtte sättas till 1 krona 25 öre.

Herr Persson från Arboga: Den ståndpunkt jag numera intager till den föreliggande frågan framgår tillräckligt tydligt deraf, att jag redan förut tillåtit mig instämma i det yrkande, som framställdes af bevillningsutskottets vice ordförande, herr Johansson. Det skulle därför icke hafva fallit mig in att vilja upptaga kammarens tid med något vidare yttrande, om jag icke dertill fått en särskild anledning. Jag har här i min hand ut-

*Ang. tullen
å spannmål,
omalen.
(Forts.)*

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

drag af ett protokoll, hållet vid ett ganska talrikt besökt möte i en af de städer jag har den äran att representera, ett möte, som hölls den 3 januari detta år och hade till ändamål att afgifva en protest mot de bestående lifsmedelstullarne. Det beslut, som fattades vid detta möte, har man anmodat mig att bringa till kammarens kännedom, och det är detta uppdrag jag härmed anhåller att få fullgöra. Jag skall icke besvåra kammaren med ett uppläsande af mötets resolution i dess helhet, utan ber endast att få nämna sjelfva klämman, hvartill detta möte kom och som gick ut på ett bestämdt kraf på de bestående lifsmedelstullarnes afskaffande.

En ärad talare på skaraborgsbänken har här åberopat erfarenhetens vittnesbörd om de välgörande verkningarna af dessa lifsmedelstullar. Han må hafva haft rätt i sin uppfattning, och den må ega giltighet för den ort, som han representerar. Särskildt är jag för min del också benägen för det antagandet, att spanmålstullarne må hafva verkat åtskilligt godt för jordbrukarne äfvensom för den kroppsarbetande befolkningen bland jordbrukarne. Det ligger i sakens egen natur, att denna kroppsarbetande befolkning är mindre beroende af tullarne än arbetarebefolkningen i öfrigt. Kroppsarbetarne i jordbrukets tjenst torde till allra största delen uppbära sin aflöning in natura; och således äro de i det allra närmaste oberoende af tullarne, vare sig dessa äro höga eller låga. Men så förhåller det sig icke med den stora massan af arbetare i städerna och i orter med högt uppdrifven industri. Det är nu en sådan ort eller två städer i dylikt förhållande, som jag här representerar. Och i den resolution, hvars innehåll man lemnat mig i uppdrag att bringa till kammarens kännedom, har detta möte velat uttala sina *stora* och *allvarliga* bekymmer med afseende å den nuvarande ekonomiska ställningen bland denna befolkning.

Man kan naturligtvis säga, att ett yttrande af ett dylikt möte föga eller intet har att betyda. Jag har dock ansett mig pligtig att omnämna det, allra helst med anledning af ett yttrande, som faldes från skaraborgsbänken, att det endast skulle vara i de *större* städerna, som något missnöje är till finnandes bland arbetarne. För min del kan jag intyga, att ett lika starkt och, som jag tror, fullt lika berättigadt missnöje med lifsmedelstullarne är till finnandes äfven i de *mindre* städerna.

Det möte jag syftar på har uppstått kraf på ett fullständigt afskaffande af lifsmedelstullarne. En sådan åtgärd skulle visserligen äfven tilltala mig allra mest; men af opportunitetsskäl har jag ansett mig böra instämma i herr Johanssons från Nora-skog yrkande, och jag anhåller, herr talman, att få vidblifva detta mitt instämmande.

Herr Bergendahl: Herr talman, jag anhåller att få närmare förtydliga det yrkande jag gjorde nyss. Jag underlät att i sam-

manhang med mitt yrkande om afslag å utskottets hemställan yrka bifall till den nuvarande tullsatsens bibehållande såväl för detta som för nästa år; jag gör detta nu.

Men eftersom jag har ordet, begagnar jag tillfället att bemöta några yttranden. Herr Bülow talade om, att det vore rättest att biträda en kompromiss beträffande dessa tullsatser. Jag hemställer till herr Bülow: om t. ex. rågtunnan ett annat år går ned i pris till 11, 12 eller 13 kronor, vill herr Bülow då också vara med om att kompromissa för tullens höjande; jag misstänker, att herr Bülow ej skall bli med derom.

Herr Bülow talade vidare om, att man skulle taga hänsyn till allmänna opinionen. Det är emellertid ganska svårt att veta, huru allmänna opinionen i landet i förevarande fall är beskaffad. Härom läser herr Bülow ej ha några statistiska uppgifter att nu förte.

Äfven nämnde herr Bülow, att Riksdagen skall skydda de fattige, men icke de rike. Jag tror, att det är Riksdagens skyldighet att skydda både de fattige och de rike såväl som dem frågan här närmast gäller, eller arbetsgifvarne; kunna ej dessa existera, så kunna ej heller arbetarne göra det.

För öfrigt ber jag att få säga såväl talaren på malmöbänken, herr Andersson som de andra föregående talarne, hvilka beskylt mig för hårdhjärtighet, att jag tror mig kunna försäkra, att jag ömmar lika mycket för arbetsklassens bästa som någonsin herrarne.

Herr Sjö: Här har talats så mycket vackert om tillmötesgående och försoning i denna fråga, och jag undrar icke alls derpå. Äfven jag vill vara med om tillmötesgående och försoning, och såsom bevis derpå vill jag åberopa, att, då jag sist yttrade mig här i kammaren rörande tull på spanmål, stälde jag mig äfven på den sida, som intog en moderat hållning derutinnan. Jag vill äfven göra detta nu, då jag kommer att biträda ett yrkande, som förut är gjordt här, nemligen om en konstant nedsättning af spanmålstullen till 1 krona 50 öre. När jag detta gör, gör jag det af det skäl, att jag icke kan biträda vare sig reservanternas ifrån Första Kammaren inom bevillningsutskottet gjorda reservation eller Kongl. Maj:ts förslag. Om vare sig det ena eller andra af dessa förslag bifalles, är jag bestämdt öfvertygad om, att innan de högre tullsatserna inträdt, skall spekulationen hafva nått en sådan höjd, att importen af spanmål skall fylla nästan alla magasin inom landet, och den inhemska spanmålens pris derigenom falla i icke oväsentlig grad för den jordbruksidkande befolkningen. Det skulle således alldeles motverka hvad man nu anser böra göras till gagn för jordbruket.

När jag, som sagdt, icke kan vara med om sådan spekulation som två tullsatser på ett år, som det blifver, i fall reservan-

*Ang. tullen
å spanmål,
omalen.*

(Forts.)

Ang. tullen
å spanmål,
omåten.
(Forts.)

ternas från Första Kammaren inom utskottet förslag bifalles, och då jag derjemte erinrar mig osäkerhetstillståndet under de värsta tullstriderna åren 1886, 1887 och 1888 och huru stort öfverflöd det då ingick af spanmål, samt till följd deraf priset föll till ett fabulöst lågt värde för att sedan återigen stiga, skola icke herrarne förvåna sig öfver, att jag nu har anslutit mig till ett medlingsförslag, och hoppas, att man skall kunna sluta sig omkring detsamma från båda hållen. Man skulle i så fall få ett fast belopp af 1 krona 50 öre pr 100 kilogram, såsom nu är föreslaget. Jag önskar derjemte, att vi litet hvar må medverka till betryggande af en lycklig och rik framtid åt ett älskadt fosterland. Göra vi detta, så skola helt visst striderna i förenämnda fråga, som nu en längre tid pågått, sluta till nytta och gagn icke allenast för riksdagsarbetet, utan äfven till nytta och gagn för de sammanjemkningar i öfrigt, som möjligtvis i andra frågor kunna komma till stånd inom landet.

Herr Olsson från Stockholm: Då herr Waldenström uppträdde, instämde jag i hans yrkande; men jag föranleddes att begära ordet för att besvara herr Bergendahl, som sade, att Riksdagen och regeringen hade skyldighet att tillse, att producenterna skulle få så stora fördelar som möjligt. Om man icke tänker alls på konsumenten, hvart skall då producenten taga vägen? Jag är af den öfvertygelsen, att de så kallade protektionisterna, efter hvad de nu visat, icke vilja vara tillmötesgående mot frihandlarna. Så kommer då den fattigare befolkningen, sorgligt nog, att fortfarande få vidkännas följderna af denna skyddstull.

Jag vill vidare bemöta några talare, som yttrat sig om arbetsbristen i landet. Arbetslöshet råder för närvarande icke blott i de större städerna, utan äfven i de mindre.

Dessutom ha vi Norrland att tänka på, som har ganska svårt att få tillräckligt för att gifva näring åt sina invånare.

Jag ber att få ansluta mig till hvad som förut blifvit yrkadt af herr Waldenström.

Öfverläggningen var slutad. Herr talmannen gaf proposition å hvart och ett af de utaf herr Johansson i Noraskog, herr vice talmannen, herr Månsson, herr Bergendahl och herr Gustafsson framställda särskilda yrkanden, och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till herr Johanssons yrkande hafva blifvit besvarad med öfvervägande ja. Votering begärdes. I följd häraf upptog herr talmannen, för bestämmande af kontrapositionen, å nyo de återstående yrkandena, af hvilka det som afsåg bifall till herr vice talmannens förslag nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men jemväl i fråga om kontrapositionen äskades votering; i följd hvaraf och sedan till kontraposition i denna votering antagits bifall till herr Gustafssons yr-

kande, nu först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition: *Ang. tullen å spannmål, omalen.*

(Forts.)

Den, som till kontraposition i voteringen angående punkterna 2 och 3 i bevillningsutskottets betänkande n:o 2 antager det af herr vice talmannen framställda yrkande, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till den af herr Fredholm vid betänkandet afgifna reservation i mom. a.

Omröstningen visade 168 ja mot 47 nej; och erhöll alltså propositionen för hufvudvoteringen följande lydelse:

Den, som beträffande punkterna 2 och 3 i bevillningsutskottets betänkande n:o 2 bifaller den af herrar Johansson i Noraskog m. fl. afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det af herr vice talmannen under öfverläggningen framställda yrkande.

I hufvudvoteringen röstade 131 ledamöter ja och 84 nej, hvadan kammaren beslutat i enlighet med ja-propositionens innehåll.

Enligt den af kammaren antagna föredragningsordning förekom nu *punkten* 7, deri utskottet hemställt:

att för *spannmål, omalen, korn, majs, ärter och bönor* måtte, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, bestämmas en tull af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

I den af herr Johansson i Noraskog m. fl. vid betänkandet afgifna reservation hemställdes deremot i afseende å denna punkt, att äfven för ifrågavarande slag af spannmål tullen måtte bestämmas till 1 krona 25 öre för 100 kilogram.

Ang. tullen
å spanmål,
omalen.
(Forts.)

I fråga härom anförde:

Herr Johansson i Noraskog: Med anledning af den utgång föregående votering erhållit, och med åberopande af de skäl, som anförts af utskottsreservanterna från denna kammare, tillåter jag mig yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af mig med flere afgifna reservationen, eller att för *spanmål, omalen*, korn, majs, ärter och bönor måtte bestämmas en tull af 1 krona 25 öre för 100 kilogram, och anhåller jag om proposition å detta mitt yrkande.

Herr vice talmannen Danielson: Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Sedan herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren herr Johanssons m. fl. i reservationen framställda yrkande.

Punkten 6.

Bifölls.

I *punkten 9*, som härefter föredrogs, hemställde utskottet: att för *spanmål, omalen, andra slag, ej specificerade*, måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bestämmas en tullsats af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Herr Johansson i Noraskog och hans medreservanter hade deremot hemställt att ifrågavarande tullsats måtte bestämmas till 1 krona 25 öre för 100 kilogram.

Herr Johansson i Noraskog erhöll ordet och yttrade: Jag tillåter mig att äfven i denna punkt yrka bifall till reservanternas hemställan, så att den föreslagna tullsatsen bestämmes till 1 krona 25 öre per 100 kilogram.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll det af herr Johansson framställda yrkande.

Ang. tullen
å spanmål,
malen.

Härefter föredrogs i ett sammanhang *punkterna 4, 5 och 10*, deri utskottet i afseende å år 1893 hemställt:

4:o) att *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte för tiden till den 1 juli åsättas en tull af 2 kronor 80 öre för 100 kilogram;

5:o) att för *spanmål, malen, mjöl och gryn af råg och hvete*, måtte för tiden från och med den 1 juli stadgas tullfrihet; samt

10:o) att för *spanmål, malen, mjöl och gryn af andra slag än råg och hvete*, måtte för tiden från och med den 1 juli bestämmas

den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats, 4 kronor 30 öre för 100 kilogram.

I ofvanförmälda af friherre Barnekow m. fl. afgifna reservation hade deremot i fråga om *punkten 5 yrkats*:

att tullen å *spanmål, malen, mjöl och gryn af råg och hvete* måtte för tiden från och med den 1 juli 1893 bestämmas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats af 4 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Herr Johansson m. fl. hade åter i sin reservation yrkat: att för *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte bestämmas en tullsats af 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram.

Ordet begärdes af

Herr Johansson i Noraskog, som yttrade: För att icke upptaga kammarens tid, ber jag att äfven i detta fall få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag i dessa punkter, eller att »för *spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, måtte bestämmas en tullsats af 2 kronor 50 öre per 100 kilogram», och anhåller jag om proposition på detta mitt yrkande.

Herr vice talmannen Danielson anförde: Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan i punkten 4 och bifall till reservationen i punkten 10.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställanden, i hvad de skilde sig från herr Johanssons m. fl. i deras reservation framställda yrkande, biföll kammaren sistnämnda yrkande.

I *punkten 8* hemställde utskottet:

att *malt, äfven krossadt*, måtte åsättas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats, 3 kronor per 100 kilogram.

Herr Johansson m. fl. hemställde deremot i meranämnda reservation, att ifrågavarande artikel måtte åsättas en tull af 1 krona 50 öre för 100 kilogram.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Johansson i Noraskog: Äfven i denna punkt skall jag tillåta mig att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till en tullsats af 1 krona 50 öre i enlighet med den af mig m. fl. afgifna reservationen.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll hvad herr Johansson m. fl. uti sin reservation vid denna punkt hemställt.

Härefter föredrogos i ett sammanhang *punkterna 11 och 12*, deri utskottet beträffande år 1893 hemställt:

Ang. tullen
å spanmål,
malen.
(Forts.)

Ang. tullen
å spanmål,
malen.
(Forts.)

11:o) att för *bröd, andra slag*, måtte för tiden till den 1 juli bestämmas en tull af 2,8 öre per kilogram; samt

12:o) att för *bröd, andra slag*, som införes från och med den 1 juli, måtte stadgas tullfrihet.

Beträffande punkten 12 hade friherre Barnekow m. fl. uti sin reservation yrkat:

att å *bröd, andra slag*, som införes från och med den 1 juli 1893, måtte bestämmas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats af 4,3 öre för 1 kilogram;

hwaremot herr Johansson m. fl. hade uti sin reservation i fråga om punkterna 11 och 12 hemställt, att för *bröd, andra slag*, måtte bestämmas en tull af 2,5 öre per kilogram.

Beträffande detta ämne anförde:

Herr Johansson i Noraskog: I öfverensstämmelse med förut fattade beslut tillåter jag mig att i afseende å dessa punkter framställa samma yrkande, som reservanterna gjort, eller att för »*bröd, andra slag*, måtte bestämmas en tull af 2,5 öre per kilogram».

Herr vice talmannen Danielson: Jag skall be att få yrka bifall till den af Första Kammarens ledamöter i utskottet vid punkten 12 afgifna reservation.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren biföll det yrkande, som innefattades i herr Johanssons m. fl. reservation.

Ang. tull-
restitution
för bröd.

Beträffande *tullrestitution för bröd* hemställde utskottet i *punkten 13* »att Riksdagen måtte besluta, att för *bröd, andra slag*, som tillverkats inrikes af utländskt råämne och under 1893 före den 1 juli utföres, skall under de vilkor i öfrigt, som i 9 § 1 mom. tulltaxeunderrättelserna stadgas, restitutionsvis af tullmedlen utbetalas 2,5 öre per kilogram».

Friherre Barnekow m. fl. hade rörande detta ämne i sin reservation hemställt, att till punkten mätto fogas ett nytt moment, så lydande:

»13 b) att för *bröd, andra slag*, som, tillverkad inrikes af utländskt råämne, efter den 1 juli 1893 utföres, skall, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, restitutionsvis af tullmedlen utbetalas 4 öre per kilogram.»

I herr Johanssons m. fl. reservation åter hemställdes:

»att Riksdagen måtte besluta, att för *bröd, andra slag*, som tillverkas inrikes af utländskt råämne och under år 1893 utföres, skall under de vilkor i öfrigt, som i 9 § 1 mom. tulltaxeunderrättelserna stadgas, restitutionsvis af tullmedlen utbetalas 2,5 öre per kilogram.»

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr Johansson i Noraskog: I denna punkt skall jag också tillåta mig att på grund af de förut fattade besluten yrka afslag å utskottets hemställan och deremot anhålla, att Riksdagen i öfverensstämmelse med den af mig med flere afgifna reservationen måtte besluta, »att för *bröd*, andra slag, som tillverkats inrikes af utländskt råämne och under 1893 utföres, skall under de vilkor i öfrigt, som i 9 § 1 mom. tulltaxeunderrättelserna stadgas, restitutionsvis af tullmedlen utbetalas 2,3 öre per kilogram.»

*Ang. tull-
restitution
för bröd.*
(Forts.)

Herr Romberg: Innan vi definitivt bestämma denna tullrestitutionssiffra, så torde det kanske vara af nöden att först dels söka komma öfverens om, hvem som skall vara berättigad att komma i åtnjutande af denna så kallade restitution, dels göra oss reda för, hvad meningen med restitutionen egentligen är.

Till en början tror jag då, att vi alla kunna anses vara öfverens derom, att med tullrestitution menas tullafgiftens återställande till den, som erlagt densamma.

Såsom herrarne torde erinra sig, rådde emellertid vid den debatt rörande lifsmedelstullar, som förra riksdagen egde rum här i kammaren, en viss olikhet i åsigten om hvem det är, som egentligen betalar tullen. Herrar Bexell, Jonsson i Fröstorp och Jönsson i Gammalstorp höllo styft på, att vi skulle medge, att det var den utländske säljaren, som betalade tullen. Möjligen finnes det flere i kammaren, som hysa samma åsigt. Det synes mig, som om desse herrar nödvändigt måste anse, att tullrestitution alltså skulle innebära, att då en importerad vara föres ut ur landet igen, man skall taga och skicka tillbaka till utländingen den af staten uppburna tullafgiften och säga: »Se här, var så god; här äro pengarna tillbaka, som ni erlade i tull! Vi skola icke ha dem; ty vi åto icke sjelfva upp hvad vi köpte af er den der gången.»

I utskottets betänkande är nu, hvad jag kan finna, intet nämndt om, hvem det är, som skall hafva restitutionen, men af sammanhanget kan man sluta sig till, att utskottet menat, att det skall vara exportören, som skall åtnjuta restitutionen, om han nemligen är samme man som importerat varan. Den saken får man väl alltså också taga för gifven.

Men nu uppstår en annan fråga: Hur mycket skall då billigtvis återgäldas till denne re-exportör, då varan i hans hand undergått en mer eller mindre omgestaltande bearbetning och behandling, innan han åter för ut den? Det kan ibland vara ganska qvistigt att afgöra, och det synes mig, som om det slut, hvartill utskottet härvidlag kommit, tyder på, att det icke varit någon bagare med i utskottet, som der kunnat bevaka sitt och sina yrkesbröders intresse. Frågar man efter hvilka de grunder

Ang. tull-
restitution
för bröd.
(Forts.)

äro, på hvilka utskottet stödt sin beräkning rörande storleken af ifrågavarande tullrestitution, så finner man af sid. 16 i utskottets betänkande, att utskottet såsom norm uppställt det antagandet, att af 100 kilogram mjöl kan beredas 90 kilogram torkadt bröd, och, säga reservanterna, tullrestitutionen bör i så fall utgå med 2,3 öre pr kilogram, d. v. s. 2 kronor 30 öre pr 100 kilogram. Hvad kommer då att ske? Jo, bagaren, som har bakat bröd af 100 kilogram mjöl, och som för dessa 100 kilogram betalat 2 kronor 50 öre i tull, och som följaktligen, då han exporterar detta bröd, borde få tillbaka, hvad han erlagt i tull — ty det var ju meningen, att han genom tullrestitutionen skulle hållas skadeslös för den för råvaran erlagda tullen — enligt föreliggande förslag får tillbaka icke ens så mycket som 2 kronor 30 öre; ty detta skulle ju vara tullrestitutionen för 100 kilogram bröd. Men så mycket bröd erhöill han icke vid bakningen. Detta, menar utskottet, skulle vara en fullkomligt rättvis beräkning. Vilja vi närmare precisera, huru affären för bagaren komme att ställa sig, så blir resultatet följande. Till 90 kilogram bröd erfordrades ju 100 kilogram mjöl. Till 100 kilogram bröd skall det således gå åt något mer än 111 kilogram mjöl. För dessa 111 kilogram mjöl, för hvilka bagaren enligt kammarens beslut sjelf skulle få betala tull efter 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram d. v. s. omkring 2 kronor 80 öre, skulle han nu, enligt föreliggande förslag, vid export endast ega att uppbära en restitution af 2 kronor 30 öre. Jag hemställer på grund deraf, huruvida icke det af reservanterna föreslagna restitutionsbeloppet måste bero på något förbiseende, ty enligt nämnda förslag komme bagaren uppenbarligen att af sin arbetsförtjenst förlora omkring 50 öre för hvarje 100 kilogram torkadt bröd, som han exporterade.

Jag upprepar än en gång mina siffror. För 100 kilogram mjöl får man betala i tull 2 kronor 50 öre. Äfven förutsatt att deraf kunde beredas 100 kilogram bröd, så skulle bagaren för detta parti endast få 2 kronor 30 öre i tullrestitution och således förlora 20 öre. Men nu åtgå till 100 kilogram bröd ytterligare 11 kilogram mjöl och något dertill, och sålunda måste hans förlust bli ännu större. Den tull han bevisligen fått erlagga för det mjöl, som åtgår till 100 kilogram bröd, uppgår i sjelfva verket till omkring 2 kronor 80 öre (noga räknadt 2 kronor 78 öre, i jemnt tal, alltså 2 kronor 80 öre).

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag att få yrka bifall till herrar Johanssons m. fl. reservation, men med den förändring, att siffran 2,3 öre ändras till 2,8 öre.

Herr Johansson i Noraskog: Jag vill icke förneka, att den siste ärade talaren kan ha rätt i sina beräkningar, äfvensom deri, att han ansåg felräkningen bero derpå, att vi icke i utskottet haft någon bagare, som kunnat lemna oss nödiga upplys-

ningar. Detta senare åtminstone är fullkomligt riktigt. Men det anmärkta felet vidlåder äfven Kongl. Maj:ts proposition n:o 8, då deri föreslås, att vid en mjöltull af 1 krona 40 öre pr 100 kilogram den ifrågavarande restitutionen vid utförsel skulle sättas till 1,3 öre pr kilogram. Kongl. Maj:t har nemligen gjort på samma sätt som utskottet och beräknat 90 procent af den stadgade mjöltullen såsom lämplig restitutionssiffra. Det är just denna princip och grundsats, som utskottet äfven följt. Är sålunda något fel begånget af utskottet, har utskottet icke gjort värre än Kongl. Maj:t sjelf gjort. Det synes dock vittna om behöfligheten af att, när Kongl. Maj:t nästa gång gör sådana beräkningar, han tager någon bagare till hjälp för att få den rätta siffran. Såsom förhållandena emellertid nu äro, anhåller jag, att reservanternas siffra antages, och är, som sagdt, något fel begånget, måste detta anses höra till »systemet» och icke läggas oss till last.

Jag hemställer om bifall till reservanternas från Andra Kam-maren förslag i denna punkt oförändradt.

Herr vice talmannen Danielson: För att få en öfverens-stämmelse med de yrkanden, som förut blifvit gjorda af det parti, jag tillhör, skall jag be att äfven i denna punkt få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den reservation, som vid punkten afgifvits af friherre Barnekow m. fl.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Jag har endast begärt ordet med anledning af herr Rombergs yttrande, i hvilket han behagade nämna mitt namn och således inblanda mig i den diskus-sion, som här föres. Han gjorde detta på grund af ett utta-lande, som jag vid ett annat tillfälle skulle hafva haft i fråga om hvem som betalar tullen, exportören eller importören. Jag vill då säga, att jag aldrig sagt, att det konstant skulle vara exportören som betalar tullen, utan jag har endast sagt, att för-hållanden kunna inträffa, då det blir han, som i verkligheten faktiskt får vidkännas större delen af tullen. Den saken tror jag icke vidare behöfver förklaras för denna kammars leda-möter, ty de äro nog i allmänhet icke så enfaldiga, att de icke begripa det.

Herr vice talmannen Danielson: Då jag blifvit gjord uppmärksam derpå, att det för att få en närmare öfverensstäm-melse med de förut gjorda yrkandena äfven måste yrkas bifall till utskottets förslag, så tillåter jag mig att göra den förändrin-gen i mitt förra yrkande, att jag anhåller, att herr talmannen behagade framställa proposition på bifall till så väl utskottets hemställan som reservanternas förslag.

Ang. tull-
restitution
för bröd.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt propositioner af herr talmannen gifvits i enlighet med de olika yrkandena, biföll kammaren herr Johanssons med fleres reservation i denna punkt.

Ang. nedsätt-
ning af tullen
å spannmål
m. m.

I *punkten 1*, som nu föredrogs, hemstälde utskottet:

»att Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition n:o 8 må på det sätt bifallas:

a) att den enligt tulltaxan af den 16 oktober 1891 bestämda tullsats för *spannmål, omalen, råg och hvete*, må för tiden till innevarande års slut nedsättas till 1 krona 50 öre pr 100 kilogram;

b) att den enligt samma tulltaxa för *spannmål, malen, mjöl och gryn, alla slag*, bestämda tullsats må för nyssnämnda tid nedsättas till 2 kronor 80 öre pr 100 kilogram;

c) att beloppet af den *tullrestitution*, som, jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af *bröd*, må, likaledes för tiden till innevarande års slut, nedsättas till 2,5 öre pr kilogram; samt

d) att den förändrade tullsatsen å *mjöl och gryn* äfvensom nedsättningen i *tullrestitutionen* för *bröd* skall tillämpas från och med den dag, då den nedsatta tullen å *omalen råg och hvete* träder i kraft.»

Herr Johansson i Noraskog erhöll ordet och yttrade:

Som herrarne kunna se af utskottets betänkande, hafva vi i denna punkt reserverat oss mot utskottets hemställan, men i det syfte, att Riksdagen måtte ingå med en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att de förändringar i tullsatserna för *spannmål, omalen och malen*, som af Riksdagen beslutas för 1893, äfven måtte för 1892 tillämpas. Då emellertid Första Kammaren i hufvudsak bifallit utskottets förslag, skall jag be att med frånträdande af det, som i reservationen blifvit hemställt, få yrka i fråga om *punkten 1*, att siffran 1 krona 50 öre i mom. a) måtte förändras till 1 krona 25 öre; att siffran 2 kronor 80 öre i mom. b) bestämmas till 2 kronor 50 öre, samt att i mom. c) siffran 2,5 öre ändras till 2,3 öre.

På grund af hvad jag nu yttrat, skall jag därför anhålla om bifall till utskottets hemställan i denna punkt, men med de ändringar i afseende å siffrorna, som jag angifvit.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll det af herr Johansson nu framställda yrkande.

Punkten 14.

Ang. nedsätt-
ning af tullen
å spannmål
m. m.
(Forts.)

Utskottet hemställde i denna punkt:
att för *ris, oskaladt eller paddy* måtte stadgas den af Kongl. Maj:t föreslagna tullsats, 2 kronor 50 öre per 100 kilogram.

I motsvarande punkt af herr Johanssons m. fl. reservation hade ifrågavarande tullsats föreslagits till 1 krona 25 öre för 100 kilogram.

Herr J. Johansson i Noraskog. I öfverensstämmelse med de af kammaren förut fattade besluten tillåter jag mig att yrka bifall till reservanternas förslag, »att för *ris, oskaladt, eller paddy* måtte stadgas en tullsats af 1 krona 25 öre för 100 kilogram», och anhåller jag om proposition på detta yrkande.

Med afslag å utskottets hemställan, i hvad den skilde sig från herr Johanssons m. fl. reservation, biföll kammaren denna reservation.

Punkten 15.

Utskottet hemställde:
»att tullen å *gryn, ris-, och rismjöl* bestämmes i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag till 4 kronor 30 öre pr 100 kilogram.»
Deremot hade ifrågavarande tullsats i herr Johanssons m. fl. reservation föreslagits till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Herr J. Johansson i Noraskog yttrade: Äfven i denna punkt ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af reservanterna föreslagna nedsättningen i tullen å *gryn, ris-, och rismjöl* till 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Det i herr Johanssons m. fl. reservation vid denna punkt framställda yrkande bifölls.

I *punkten 16* hemställde utskottet:

a) »att tullen å *kli* måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bibehållas vid 30 öre pr 100 kilogram; samt

b) att friherre von Schwerins motion, för såvidt den afser tiden före nästkommande års ingång, icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.»

Herr Johansson m. fl. hemställde deremot i sin reservation:

a) att för *kli* måtte bestämmas tullfrihet; samt

b) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att tullen å *kli* måtte för tiden till innevarande års slut upphävas.

Ang. nedsätt-
ning af tullen
å spanmål
m. m.
(Forts.)

Herr J. Johansson i Noraskog yttrade: Jag tillåter mig att med åberopande af de skäl, som af reservanterna blifvit anförda, yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservanternas hemställan, att »för *kli* måtte bestämmas tullfrihet; samt att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att tullen å *kli* måtte för tiden till innevarande års slut upphävas».

Vidare anfördes ej. Reservanternas hemställan bifölls.

Ang. tullen å
potates.

Beträffande artikeln *potates* hemstälde utskottet i *punkten 17*:
a) att för *potates*, *äfven krossad eller rifven*, måtte bestämmas tullfrihet; samt
b) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att tullen å *potates* måtte för tiden till innevarande års slut upphävas.

Deremot yrkade friherre Barnekow m. fl. i sin reservation:
a) att å *potates*, *äfven krossad eller rifven*, måtte i enlighet med hvad af Kongl. Maj:t föreslagits, bestämmas en tullsats af 50 öre för 100 kilogram; samt

b) att herrar Bruses och Olsons motion om tullfrihet äfven för innevarande år å *potates*, *äfven krossad eller rifven*, måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter det utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr vice talmannen Danielson: Jag anhåller att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den å sid. 32 mot utskottets beslut i dessa två punkter afgifna reservation.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Jag är icke ense med utskottet i denna punkt. Det kan visserligen synas som om denna fråga skulle vara af ringa betydelse, åtminstone för närvarande, men jag ber få fästa uppmärksamheten derpå, att borttagandet af denna tullsats kan under vissa förhållanden få en mycket menlig inverkan på den inhemska *potates*produktionen, samt stärkelseindustrien. Såsom herrarne måhända veta, har under de senare åren inom Blekinge län uppförts en mängd stärkelsefabriker, äfvensom inom andra delar af landet, såsom Vestergötland, uppförts fabriker, och det skulle kunna hända, att de, derest denna tullsats borttoges, komme att lida mycken skada i synnerhet under år, då i Tyskland erhållas goda *potatis*skördar, emedan tvenne större stärkelsefabriker invid Stockholm för afverkning af hufvudsakligast utländsk *potates* redan ha uppstått och flere möjligen skulle komma att uppstå. Jag har ansett mig böra omnämna detta, all den stund jag fått mottaga tvenne skrivelser undertecknade af icke mindre än 29 fabrikanter inom denna industrigen i Blekinge

län. Jag vill icke upptaga kammarens tid med uppläsande af dessa skrivelser, men har ansett det vara min skyldighet att underrätta kammaren om, att målsmännen för denna industri, hvilka tillika äro potatesproducenter, anse tullen för dem vara af stor betydelse.

*Ang. tullen å
potates.
(Forts.)*

På grund af hvad jag nu haft äran anföra ber jag att få yrka bifall till reservanternas förslag, att tullen å potates bestämmes till 50 öre för 100 kilogram såsom hittills.

Herr J. Johansson i Noraskog: Jag skall i motsats till de båda föregående talarne hemställa om bifall till utskottets förslag, och jag gör det så mycket hellre som, säga hvad man vill, potatesen ändå måste räknas till våra mest oundgängliga lefnadsförnödenheter. Då så är förhållandet och tullen derjemte enligt mitt förmenande mera skadar än gagnar potatesodlarna, så tillåter jag mig anhålla om bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. Kammarren biföll utskottets hemställan.

I *punkten 18* hemställde utskottet, att för *rötter, ej specificerade, ätbara*, måtte bibehållas tullfrihet, hvaremot frih. Barnekow och hans medreservanter yrkat, att ifrågavarande artikel måtte åsättas en tullsats af 50 öre för 100 kilogram.

Härom yttrade nu:

Herr vice talmannen Danielson: Jag yrkar äfven här bifall till den af Första Kammarrens ledamöter afgifna reservation.

Herr Johansson i Noraskog: Jag skall deremot anhålla om bifall till utskottets hemställan. Det är här fråga om en af de nya tullsatser, som tullkomitén behagat föreslå och Kongl. Maj:t täckts acceptera. Jag tror, att den, mera än de flesta andra af de föreslagna nya tullsatserna, är af beskaffenhet att böra af Riksdagen afvisas. Jag hemställer alltså om bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Då tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare behandlingen af föreliggande betänkande till kl. 7 e. m.; då detta sammanträde, enligt utfärdadt anslag, kommo att fortsättas.

Kammarrens ledamöter åtskildes kl. 3,7 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Onsdagen den 2 mars.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 2.

*Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.
(Forts.)*

Till fortsatt föredragning anmälades bevillningsutskottets betänkande, n:o 2, angående vissa delar af tullbevillningen, dervid i ordningen först förekom

Punkten 19, som bifölls.

Punkten 20.

Utskottet hemställde i denna punkt, att tullsatsen å *kött, andra slag, ej specificerade*, måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bibehållas vid gällande belopp, 7 öre per kilogram.

I den af herr Johansson m. fl. vid betänkandet fogade reservation yrkades deremot, att för ifrågavarande artikel måtte bestämmas tullfrihet.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Johansson i Noraskog: Beträffande denna punkt ber jag att, med hänvisning till hvad Andra Kammarens utskottsledamöter i ämnet i sin reservation yttrat, få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till det af oss framställda förslag, att för *kött, andra slag, ej specificerade*, måtte bestämmas tullfrihet.

Import af kött eger egentligen rum endast till Stockholm och de norra orterna, och att åsätta tull å denna vara vore således att ålägga dessa orter en särskild beskattning, hvilket vi för vår del anse både onödigt och öfverflödigt. Jag hemställer sålunda om bifall till reservationen.

Vidare yttrades ej. Med afslag å utskottets hemställan biföll kammaren reservanternas yrkande.

Punkterna 21 och 22.

Biföllos.

Punkten 23.

I denna punkt hemställde utskottet, att tullen å *nötkreatur* måtte, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, bibehållas vid 10 kronor per stycke.

Reservanterna, herr Johansson m. fl., yrkade deremot, att för *nötkreatur* måtte bestämmas tullfrihet.

Herr Johansson i Noraskog erhöll ordet och yttrade: I afseende å den nu föredragna punkten tillåter jag mig hemställa, att kammaren behagade, med afslag å utskottets förslag, bifalla reservanternas yrkande, att för *nötkreatur* måtte bestämmas tullfrihet.

Med afslag å utskottets hemställen biföll kammaren reservanternas yrkande.

I *punkten 24* hemställde utskottet, att tullsatsen för *får* måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bibehållas vid 1 krona per stycke; hvaremot herr Johansson och hans medreservanter yrkade, att ifrågavarande tullsats måtte borttagas.

Herr Johansson i Noraskog yttrade: Äfven i denna punkt tillåter jag mig yrka afslag på utskottets hemställen och bifall till reservanternas förslag, att tullsatsen för *får* måtte borttagas.

Vidare anfördes icke. Kammaren afslog utskottets hemställen och biföll reservationen.

Punkten 25.

Utskottet hemställde, att, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, tullen å *svin* måtte sättas till samma belopp som för närvarande, 15 öre per kilogram.

Herr Johansson m. fl. yrkade deremot i sin meranämnda reservation, att jemväl tullen å *svin* måtte borttagas.

I fråga härom anförde

Herr Johansson i Noraskog: Då kammaren nyss beslutat tullfrihet för fläsk, andra slag, skulle det blifva ä u mera oegentligt att bibehålla tullen å lefvande *svin*, och jag tillåter mig därför yrka afslag på utskottets hemställen i denna punkt och bifall till reservanternas förslag, att tullen å *svin* måtte borttagas.

Ang. vissa
delar af tull-
bevillingen.
(Forts.)

Ang. vissa
delar af tull-
bevillningen.
(Forts.)

Utskottets hemställan afslogs, och reservationen bifölls.

Beträffande artikeln *smör, naturligt*, hemställde utskottet i *punkten 26*, att tullen å nämnda artikel måtte, på sätt Kongl. Maj:t jemväl föreslagit, bibehållas vid 20 öre per kilogram.

Herr Johansson m. fl. yrkade i sin reservation, att nu gällande tull å *smör, naturligt*, måtte borttagas.

Herr Johansson i Noraskog begärde ordet och yttrade: Jag skall icke trötta kammaren med att upprepa de skäl, reservanterna anfört för sin hemställan i fråga om denna punkt, utan inskränka mig till att yrka, det kammaren ville, med afslag å hvad utskottet hemställt, bifalla reservanternas förslag derom, att nu gällande tull å *smör, naturligt*, måtte borttagas.

Det af herr Johansson sålunda framställda yrkande bifölls af kammaren.

Punkten 27.

Utskottet hemställde, att tullsatsen för *smör, konstgjordt*, måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bestämmas till samma belopp som det nu gällande, 20 öre per kilogram.

Herr Johansson och hans medreservanter deremot yrkade, att jemväl tullen å ifrågavarande artikel måtte borttagas.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Johansson i Noraskog: I full öfverensstämmelse med det nyss fattade beslutet om borttagande af gällande tull å naturligt smör, tillåter jag mig hemställa, att kammaren ville afslå hvad utskottet i denna punkt föreslagit och i stället bifalla reservanternas yrkande, nemligen att tullen å *konstgjordt smör* eller margarin jemväl måtte borttagas.

Vidare yttrades ej. Reservationen bifölls.

I *punkten 28* hemställde utskottet: att, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, i tulltaxan måtte å vederbörligt ställe införas en så lydande rubrik:

» *Oleomargarin* 1 kilogram 20 öre.»

I motsvarande punkt af herr Johanssons m. fl. reservation yrkades åter: att, med afslag å hvad Kongl. Maj:t föreslagit angående tull å *oleomargarin*, i tulltaxan måtte å vederbörligt ställe införas en så lydande rubrik:

Oleomargarin *fritt.*

Herr Johansson i Noraskog yttrade: I denna punkt hafva reservanterna hemställt, att, med afslag å hvad Kongl. Maj:t föreslagit angående tull å oleomargarin, i tulltaxan måtte å vederbörligt ställe införas en så lydande rubrik:

Ang. vissa delar af tullbevillningen.
(Forts.)

Oleomargarin..... fritt.

Då denna hemställan står i full öfverensstämmelse med kammarens nyss fattade beslut om borttagande af tullen å konstgjordt smör eller margarin, anhåller jag om proposition på detta vårt yrkande.

Med afslag å utskottets hemställan biföll kammaren reservationen.

Punkten 29.

I denna punkt hemställde utskottet: att, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, gällande tullsats för *ister*, 20 öre per kilogram, måtte bibehållas oförändrad.

Förenämnde reservanter yrkade åter, att för *ister* måtte bestämmas tullfrihet.

Ordet begärdes af

Herr Johansson i Noraskog, som anförde: Då tullen å *ister* synes rimligtvis böra följa tullen å artikeln fläsk, alla slag, och kammaren nu beslutat tullfrihet å denna artikel, hemställer jag, att kammaren, i öfverensstämmelse dermed, måtte bifalla reservanternas yrkande, att för *ister* måtte bestämmas tullfrihet.

Vidare yttrades ej. Reservationen bifölls.

Punkterna 30—32.

Biföllos.

Punkten 33.

Lades till handlingarne.

§ 3.

I ordningen förekom härnäst statsutskottets utlåtande, n:o 18, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

Punkterna 1—4.

Lades till handlingarne.

Andra Kammarens Prot. N:o 14.

Punkten 5.

Bifölls.

§ 4.

Föredrogs och bifölls sammansatta stats- och bankoutsrottets utlåtande, n:o 1 i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus.

§ 5.

Likaledes bifölls Andra Kammarens första tillfälliga utskotts härefter föredragna utlåtande n:o 5, med anledning af väckt motion om utsträckt rätt för sterbhusdelegare att erhålla gemensam expedition i lagfartsärenden.

Detta beslut skulle, jemlikt föreskriften i 63 § 3 mom. Riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr C. A. Andersson från Malmö, under 10 dagar fr. o. m. den 4 d:s.			
» frih. W. von Schwerin	»	8	»
» O. Melin	»	5	»
» J. F. Schöning	»	5	»
» E. Ersson i Arnebo	»	5	»

§ 7.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

n:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande till Gefle stad af den så kallade Fredriksskansholmen;

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronan tillhöriga, till begagnande af artilleribatteriet i Hernösand upplåtna byggnader och lägenheter;

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från häradshöfdingebostället 1 mantal Vassmolösa n:o 5 i Kalmar län.

n:o 22, i anledning af väckt motion om bibehållande vid hittills utgående belopp af vakansafgifterna för soldatrotarne inom Hellestads f. d. bergslag;

n:o 23, i anledning af väckt motion om beviljande af vederlag till länsmanen C. G. Svenonius för mistad åklagareandel i förbrutet gods; och

n:o 24, i anledning af väckt motion om beviljande af vederlag till länsmannen N. M. H. Sunding för mistad åklagareandel i förbrutet gods.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 7,27 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Rättelse

i Andra Kammarens protokoll n:o 6.

Sid. 6, rad. 5 nedifr., *står*: föredrogos, hvart för sig, lagutskottets utlåtanden

läs: föredrogos, hvart för sig, och biföllos lagutskottets utlåtanden

i Andra Kammarens protokoll n:o 12.

Sid. 38, rad. 1 nedifrån, *står*: ära
läs: fara.
